

ROSKILDE FESTIVAL 50

**EN MATERIALESAMLING TIL HISTORIE
OG SAMFUNDSFAG PÅ UNGDOMSUDDANNELSERNE**

Udvalgt og redigeret af

Jakob Caspersen

Louise Dahl Christensen

Sebastian Gyrst-Longsig Christensen



MUSEET FOR
POP, ROCK & UNGDOMSKULTUR

Roskilde Festival 50

© RAGNAROCK og Forlaget Columbus 2021

1. udgave, 1. oplag

Forlagsredaktion: Anders Hassing

Grafisk tilrettelæggelse og omslag: Klahr

Tryk: Tarm Bogtryk

Forlaget har forsøgt at finde og kontakte eventuelle rettighedshavere, som kan tilkomme honorar i henhold til lov om ophavsret. Skulle der mod forventning være rettighedshavere, som måtte have krav på vederlag, vil forlaget udbetale et sådant, som om der var indgået en aftale.

Printed in Denmark 2021

ISBN: 978-87-7970-693-4

Kopiering fra denne bog må kun finde sted på institutioner, der har indgået aftale med Copydan og kun inden for de i aftalen nævnte rammer.

Roskilde Festival 50 er udgivet med støtte fra



**ROSKILDE
KOMMUNE**

#ALLE TIDERS MUSIKBY



**ROSKILDE FESTIVAL
FORENINGEN**

Forlaget Columbus

Østerbrogade 54c

2100 København Ø

Tlf. 35420051

www.forlagetcolumbus.dk

info@forlagetcolumbus.dk

INDHOLD

INDLEDNING

EN VERDEN UDEN ROSKILDE FESTIVAL	5
---	---

HISTORIE

ROSKILDE FESTIVAL IGENNEM 50 ÅR	7
--	---

Tema 1: Ungdomsoprøret i Roskilde – den første festival i skæret af ungdomsoprøret	9
---	---

Tema 2: Et omstridt oprør	17
----------------------------------	----

Tema 3: Køn, krop, sex og frirum	23
---	----

SAMFUNDSFAG

ROSKILDE FESTIVAL – ET SOCIALT LABORATORIUM	33
--	----

Tema 1: Er klimakampen det nye ungdomsoprør?	35
---	----

Tema 2: Identitetspolitik – krænkelssesparate eller privilegieblinde?	45
--	----

Tema 3: Er friheden grænseløs?	53
---------------------------------------	----



EN VERDEN UDEN ROSKILDE FESTIVAL

”Sommeren i år bliver som en vinter uden jul.”¹

I 2020 blev Roskilde Festivals 50-års jubilæum aflyst. Som alle andre festivaler den sommer, kunne den ikke gennemføres i lyset af coronapandemien.

Det fik en af festivalens veteraner – en kvinde, der har været på festivalen mere end 10 gange – til at komme med citatet herover. For Roskilde Festival er meget mere end blot en bunke bands, der spiller på nogle scener og nogle telte på en pløjemark uden for Roskilde.

I otte dage er Dyrskepladsen i Roskilde med sine 135.000 indbyggere på 2.500.000 kvadratmeter eller det, der svarer til mere end 350 fodboldbaner, tættere befolket end Shanghai. For mange mennesker føles det som et kick af frihed, et stort, ukontrolleret flip i et fællesskab med tusinder af andre. Festivalen kan opleves som en magisk parallelverden, hvor hverdagens regler er tilsidesat, og festivalens egen logik sætter dagsordenen: nøgenløb og ølbowling, dansefester og teltsex, mudderbrydning og solskoldede overarme, uendelige toilet køer og dundrende tømmermænd, store flop og gåsehudsfræmkaldende drømmekoncerter. Festivalen er ikke for enhver smag, og den kan føles lige så hård og brutal som blød og vidunderlig.

Roskilde Festival beskrives ofte som et socialt laboratorium, hvor det er muligt at kigge, studere og undersøge ungdomskulturer. De første festivaler var præget af hippier og deres værdier og idealer for senere at huse fx punkere med hanekam og sikkerhedsnåle i kinderne, new waver som var klædt i lige så sort som deres eye-linere, hårde metal-hoveder, grunge-unge i skovmandsskjorter og tecno-trampere som dyrkede club-kulturens neonlys. Musikken var definerende for fællesskabet og subkulturerne blev inden for deres genre, hvor genren var en identitetsmarkør og determinerende for det fællesskab, du var med i.

Fællesskaberne går i dag på tværs af de musikalske genrer på musikscenerne, men er mere koblet op på værdier om klima og seksualitet.

Med Roskilde Festival som case kan du i dette materiale sætte ungdomsoprør, identitetsdannelse, generationskløft, klima og bæredygtighed og køn og frirum under lup. I materialets første del findes udvalgte kilder, der kan bruges i historie. I anden halvdel er der valgt temaer og tekster, der passer til samfundsfag. Materialet kan bruges af alle på ungdomsuddannelserne.

1 Kousholt, M., Holse, E. K., Michelsen la Cour, A., & Witte, S. *Hvad betyder aflysningen af Roskilde Festival 2020 for festivaldeltagerne?*, 2020, S. 25

TIDSLINJE

- 1945:** Anden Verdenskrig slutter
- 1946:** Fødselstallet toppe med 96.000 fødte børn
- 1956:** Første rock 'n' roll danseforestilling i Danmark
- 1958:** Økonomisk højkonjunktur i Danmark starter
- 1960:** Græsrodsorganisation arrangerer march mod atomvåben
- 1963:** P3 begynder at sende
- 1964:** Beatles spiller i KB-hallen
- 1967:** Tusindvis af unge mødes i San Fransisco til Summer of Love
- 1968:** Studerende besætter lokaler på Københavns Universitet
- 1969:** Woodstock Festival afholdes i USA
- 1970:** Samfundseksperimentet og festivalen Thy-lejren begynder
- 1971:** **Den første Roskilde Festival**
- 1973:** Den første oliekrise sætter ind
- 1977:** Punkbandet Sex Pistols udgiver deres første album
- 1978:** Orange Scene kommer til Roskilde Festival
- 1983:** Arbejdsløsheden runder 10 %. Unge rammes hårdt.
- 1986:** Med Grøn Scene (nu Arena) får festivalen 2 store scener
- 1989:** TV2 går i luften. Berlinmuren falder.
- 1991:** Grunge bliver populær med Nirvanas album Nevermind
- 1995:** Roskilde Festivals 25 års jubilæum. Udsolgt med 100.000 gæster.
- 1997:** Aqua udgiver Aquarium, der sælger mere end 7,5 mio. eksemplarer
- 2000:** Ni unge mænd dør foran Orange Scene under Pearl Jams koncert
- 2001:** Terrorangrebet mod World Trade Center
- 2007:** Finanskrisen sætter ind. Værste regnår i festivalens historie.
- 2014:** Første Soundboks-højttaler på festivalen
- 2017:** #MeToo går viralt
- 2020:** Festivalens 50 års jubilæum udsat pga. Corona-pandemien

ROSKILDE FESTIVAL IGENNEM 50 ÅR

Gennem de sidste 50 år er festivalen blevet formet og skabt, og ikke to har været ens. Det halve århundrede har været én lang og omskiftelig periode. Samfundet udenfor smatten på Dyrskuepladsen i Roskilde har i den grad forandret sig siden den første festival i 1971.

Men kiggede man blot 25 år tilbage i tiden fra den første festival, da så man ind i en radikalt anderledes verden.

Og det var ikke kun fordi, der ikke var en Roskilde Festival.

Fra rationering til forbrugsfest

I 1946 var Anden Verdenskrig ikke blot frisk i erindringen. Man mærkede den konkret gennem fortsatte rationeringer og varemangel. Samfundet var ved at finde sine egne ben at stå på igen. Det gjorde man i høj grad med hjælp fra de nye allierede fra den netop overståede verdenskrig: USA.

Med solide hjælpepakker og moderne teknologi gennem den såkaldte Marshall-hjælp, kom der gang i industri og landbrug igen. Fra krigens murbrokker og askedynge rejste der sig et Vesteuropa med et velstandsniveau, man aldrig havde kendt mage til før. I Danmark blev det ligefrem omsat til en lang række goder og rettigheder til befolkningen som sådan. Staten, anført af Socialdemokratiet, ønskede at være garant for, at alle havde det godt fra vugge til grav. Det gode liv blev en rettighed. Velfærdsstaten var født.

Det var ikke kun teknologi og valuta, der blev importeret fra USA. Gennem radioer, vinylplader og i stigende grad fjernsynet mødte danskerne rockmusik og storslåede dramafilms. Amerikansk kultur inspirerede og satte nye standarder. Det var med til at lave aftryk i mere end økonomien. Måden, danskerne tænkte på og opfattede livet og verden på, begyndte også at ændre sig.

En af de væsentligste forandringer var i oplevelsen af at være ung. Fra at have været en periode, der blot skulle overstås, for at komme fra barndommen til voksenlivet, blev ungdommen en periode i sin egen ret, med sine egne kendetegn og idealer. Unge var underlagt de voksnes vilje. Voksne havde altid ret. Og det var en ret, som loven gav dem hjemmel til at understøtte med fysisk afstraffelse mod opsætsige børn og unge.

Da 1950'erne gik på hæld, startede forbrugsfesten for alvor. Det er ikke uden grund, at begrebet *de glade tressere* stadig er et fast udtryk. Og mens økonomien buldrede afsted, så tog udviklingen af en selvstændig, indflydelsesrig ungdomskultur for alvor fart. Det var dog ikke noget, der skete af sig selv – det var én lang udvikling, som de unge selv var vigtige og aktive medspillere i.

En af de ting, der ofte er blevet fremhævet i denne udvikling, er det såkaldte ungdomsoprør. Mens begrebet i dag er et stykke omdiskuteret historie (se tema 1), så var det stadig aktuelt i 1971, da den første Roskilde Festival fandt sted.



TEMA 1: UNGDOMSOPRØRET I ROSKILDE

- DEN FØRSTE FESTIVAL I SKÆRET AF UNGDOMSOPRØRET

Ungdomsoprøret stak i næsten lige så mange retninger, som Roskilde Festival gør i dag.

Der var marxistiske studerende, som ønskede en voldelig magtovertagelse. Der var pacifistiske hippier, der fokuserede på at udvikle sig selv. Og så var der alle mulige andre unge derimellem, som på den ene eller anden måde deltog, gjorde noget aktivt, og med konkrete handlinger og begivenheder forsøgte at ændre verden.

To af dem hed Mogens Sandfær og Jesper Switzer. I dag kender vi dem som to af arrangørerne til den første Roskilde Festival – eller rettere: Sound Festival, som den hed i 1971.

De var blevet kontaktet af bookeren Karl Fischer, som de kendte fra deres arbejde i elevrådet på gymnasiet Roskilde Kate-dralskole, hvor de begge var elever. Fischer havde booket bands til gymnasiets fester.

Musikken på Sound Festival var god nok. Masser af danske og nogle få udenlandske *beat-orkestre*, som de fleste rockbands blev kaldt i tidens sprog, spillede op gennem festivalens lille anlæg og ud til en skare på ca. 12.000 deltagere.

Dansk sommervejr og deltagere uden penge på lommen havde de unge arrangører imidlertid ikke taget hensyn til. Det regnede ned på scenen gennem det utætte tag, og talrige deltagere hoppede over hegnet i stedet for at betale de 30 kr., som billetten kostede. Og for at gøre det hele værre, så løb Karl Fischer med kassen efter festivalen.

Jesper og Mogens stod tilbage med oprydningen efter 12.000 festivalgæster og

alle ekstraregningerne, som de måtte dække med deres lomme penge og hjælp fra familien. De vendte ikke tilbage som arrangører af festivalen. Men de havde bevist, at det kunne lade sig gøre.

Året efter tog Roskilde Fonden over, og den har stået som arrangør lige siden. I dag under navnet Foreningen Roskilde Festival. Siden 1972 er festivalens overskud gået til en fond, der har doneret pengene til fordel for børn og unge.

Arbejdsspørgsmål

- Redegør for, hvad de forskellige arrangører ønskede at opnå med den første Roskilde Festival med udgangspunkt i kilderne 1-4.
- Analyser betingelserne for unge for at starte en ny festival i 1971 i Roskilde med udgangspunkt i kilderne 1 og 3.
- Analyser kilderne 5-7 med udgangspunkt i de to slagord ("Having a good time" og "Changing the world"), som Arthur Marwick nævner i kilde 10 – se næste tema.
- Diskuter, hvad ungdomsoprøret betød for den første festival med udgangspunkt i kilderne 1, 3 og 10.

Du kan finde flere kilder til dette tema på www.forlagetcolumbus.dk/RF50

Her kan du bl.a. inddrage et klip fra filmen *Er I bange?* hvor Burnin Red Ivanhoe fremfører musik til et uddrag af Inger Christensens digt, *Det*, kendt som *Et samfund* kan være så stenet.

I artiklen Kun regn kan standse den beatfestival bliver Jesper Switzer (der i 1971 havde efternavnet Magnussen) og Mogens Sandfær interviewet til den lokale avis Roskilde Dagblad om den forestående festival.

UNG I DAG

Kun regn kan standse den beatfestival

Næste week-end rulles der op for den største og måske bedst arrangerede festival i landet. I 30 timer vil der blive spillet det bedste af det bedste indenfor dansk og udenlandsk beat, jazz, blues og folkemusik ved Sound Festival 71 på den nye dyrskueplads i Roskilde. Når festivalen slutter søndag aften, er der to, Mogens Sandfær og Jesper Magnussen, Roskilde, der i hvert fald trækker vejret lettet. De er begge involveret i arbejdet med festivalen.

Til at begynde med skulle der slet ikke have været lavet en festival.

- Det startede egentlig med, at Carl Fischer kom tilbage fra Sydamerika i januar, og ikke rigtig havde noget at lave, fortæller Mogens. Han begyndte så på en slags manager-virksomhed, som gik ud på at levere grupper til gymnasiefester og lignende. På et tidspunkt fik han lyst til at lave en koncert med en del forskellige grupper, men da der var en masse han ikke mente at kunne undvære, blev det til, at han ville lave en festival.

- Vi havde lært Fischer at kende gennem skolen (Roskilde Katedralskole) når vi lavede fester, siger Jesper. Han kontaktede de gymnasier, hvor han mente, de bedste fester var blevet lavet, og spurgte, om der var interesse for at være med til at stable en festival på benene.

Først var det meningen, at det kun skulle være en festival for gymnasieelever, men vi besluttede så at åbne den, selv om det betød, at vi skal betale moms.

- Så kom det altoverskyggende problem med at finde en egnet festivalplads, fortæller Mogens. Først tænkte vi på Vigen, Borrevejle Vig var vi især interesseret i, da det var ned til vandet, og dernæst skydebanen i Veddelev, men det var for tæt på Rissø og sådan gik det slag i slag.

Vi stødte på den ene forhin-

dring efter den anden. På et eller andet tidspunkt skulle vi jo kontakte Roskilde kommune, så det blev i forbindelse med eftersejningen af et egnet areal.

- Kommunen var meget velvilligt indstillet. Vicekommunaldirektør Borchersen har især hjulpet os meget. Udslaget blev, at vi låner pladsen gratis.

xxx

Da festival-ideen blev til en realitet på papiret, gik man igang med at fastlægge programmet. Oprindeligt ville arrangørerne køre non-stop, men da de indhentede polititilladelsen, blev de gjort opmærksomme på, at ifølge helligdagslovgivningen må der ikke spilles musik mellem kl. 6 søndag morgen og klokken 14 eftermiddag.

For at overholde helligdagslovgivningen, starter festivalen allerede klokken 10 lørdag formiddag. Vi kører så hele dagen og natten til kl. 5 morgen. Søndag starter vi igen som påbudt klokken 14 og bliver ved til omkring midnat. Men allerede fredag aften åbnes pladsen, så folk kan flytte ind med telte.

Vi ser meget gerne, at folk selv tager telte med til at overnatte i. For det første giver det en vis lejrstemning, og så er det mest praktisk, da vi ikke kan stille store telte til rådighed, fortæller Mogens.

- Hvad med de sanitære forhold?

I forvejen er der jo toiletbygninger og vaskepladser, men vi sætter yderligere brusepladser op.

- Et andet gode for publikum er lægehjælp. Vi håber på at få fat i en læge, men ellers bliver der oprettet en samaritertjeneste. Skulle det gå helt galt, hvad vi ikke håber, er der konstant biler parat til sygehuset, siger Jesper.

Festivalarrangørerne regner med,



Mogens og Jesper med festival-plakaten, der fortæller om alle de mange grupper og solister, der skal optræde i løbet af 30 timer ved Sound Festival 71.

at publikum vil andet end høre musik. De håber på et livligt forretningsliv, da der bliver stillet areal til rådighed, hvor man kan sælge sine ting. Læderting, chil-lums, kunsthåndværk, undertrøjer og meget mere.

- Så er der selvfølgelig de kulinariske fornødenheder. Der bliver lejlighed til at købe varm og kold mad, pølser, is og soda-vand, frugt og mejeriprodukter, fortæller Mogens. Vi håber på et livligt forretningsliv a la Østens bazarer.

- Hvor mange billetter er der solgt?

- Der er vist solgt ca. 2500 billetter på nuværende tidspunkt, men der er trykt i alt 6000, så der skulle være nok.

- Hvad går det eventuelle overskud til?

Det går til et fond, der har til formål at få den dyre kvalitetsmusik ud i provinsen samt at lave en festival til næste år, måske på en lidt anden måde. Hvis der bliver stort overskud, skal vi, arrangørerne, timelønnes i festivaldagene, da vi har ofret vores skoleferie, som vi normalt arbejder i, for at have penge til koncerter resten af året, fortæller Mogens.

- Det mest spændende, hvem skal spille?

Af de betydeligste kan vi nævne Grease Band fra England, Strawbs, Skin Alley, Stefan Grossman, og fra dansk beat-elite Burnin Red Ivanhoe, Engine samt bl.a. Fessors Big City Vand på jazzfronten. Alt skulle være i orden, da vi har alle vore kontrakter hjemme i underskrevet stand.

- Er I nervøse?

- Det skulle da lige være, hvis det bliver regnvejr, siger Mogens.

- Ja, hvad er der så at gøre? spørger Jesper. Intet!

-beth

Kilde 2: Uddrag af programmet til Sound-Festival 1971

Programmet til Sound-Festival var meget kortfattet.

"Dette program indeholder blot den musikalske aktivitet, da andet er svært at programmere, men under alle omstændigheder vil der blive masser af muligheder."

Kilde 3: Artikel på dr.dk om den første Roskilde Festival fra 2014

I Artiklen Den Allerførste Roskilde Festival bliver historien om festivalens begyndelse fortalt af en række af de aktører, der var til stede under begivenheden – arrangører, deltagere, musikere mv.

Jesper Switzer, arrangør

– Karl Fischer ringede til mig og spurgte: "Skal vi ikke lave en todages udendørs festival i Roskilde til sommer?" Jeg var 18 år og boede hjemme hos min mor og far. Det lød spændende, syntes jeg. Jeg sagde, jeg ville tale med Mogens om det. Han var næstformand i elevrådet og havde lavet gymnasiefester sammen med mig.

Mogens Sandfær, arrangør af festivalen

– Jesper ringede til mig: "Karl har en vild idé," sagde han. "Vi skal lave en festival." Det var årets tilbud, tænkte jeg. Måske kunne vi nærme os Woodstockhimlen, som var den festival, vi alle sammen gik og drømte om at have været med til, men måtte nøjes med at se på film. Det var simpelthen for godt til at sige nej til.

Jesper Switzer, arrangør

– Vi holdt et indledende møde med kommunen for at spørge om tilladelse til at afholde festivalen. Til mødet var brandmajor Grove-

sen og Niels Borchersen, der var vicekommunaldirektør. De virkede vældigt imødekommende. De havde kun to krav: Der skulle være tre meter mellem alle telte, og så måtte der ikke spilles musik før klokken 14 søndag. Det var på grund af kirketiden, der skulle være ro og fred. Det var helt fint, sagde vi.

Mogens Sandfær, arrangør

– Miraklet var, at vi fik lov til at afholde festivalen. Her sad vi, et par meget langhårede, unge mennesker, overfor et par seniorrembedsmænd og ville lave en festival med tusindvis af mennesker. Men det lykkedes at sælge ideen.

Jesper Switzer: "Vi var enormt inspirerede af Woodstock. Nu kom den nye tid, nu skulle kærligheden blomstre, peace, love og understanding skulle på dagsordenen. Vi ville gerne skabe et nyt samfund. Ikke med festivalen i sig selv, men som led i en masse græsrodsaktivitet."

Susanne Thygesen, frivillig i forbindelse med festivalen.

– Dengang syntes man jo, alt var fedt, der havde med musik at gøre. Så kom man ud og oplevede noget. Det lugtede lidt af Woodstock. Der var ikke noget større ideologisk formål fra min side. Det gjaldt om at have det sjovt og være med.

Jesper Switzer, arrangør

– Da festivalen åbnede klokken 10.00 lørdag 28. august, begyndte der at komme folk. Rigtig mange. Vi havde regnet med, at der ville komme en 4.000 gæster, men der kom i hvert fald 12.000. Folk gad ikke gå gennem hovedindgangen. De ville ikke betale, men hoppede over hegnene. "Shit," tænkte jeg. "Nu går det da helt i kage."

Andrew John, folkemusiker og medarrangør
–Vi var alle sammen lidt naive. Jeg gik op til folk, der hoppede over hegnet og sagde: ”Kan I ikke være lidt mere solidariske?” Men de var fuldstændig ligeglade. Dengang troede vi, at vi allesammen var idealister.

Kilde 4: Leif Skov: Ti Festivaler med Roskildefonden

”I august samme år (1971) blev det så Roskildes tur [til at få en musikfestival til byen]. Og for anden gang det år (første gang var i Randers) blev det klart, at festivalideen var uforenelig med profit som overordnet mål. Primus motor i arrangementet var Karl Fischer, som med assistance fra bl.a. Bjarne

Kamby, Walter Klæbel, Niels Abild og lokale musikforeninger og gymnasieelever fik arrangementet gennemført med nogen økonomisk gevinst og praktisk kaos som resultat. Ikke alle aftaler og forpligtigelser synes overholdt. (...) Manglende erfaringer, underbemanding, profithensyn og regn gjorde denne Roskildefestival til en blandet fornøjelse. Og den efterlod ikke lutter tilfredshed i byen, da den ansvarlige drog afsted med kassen. De vendte ikke tilbage som medansvarlige for en festival i Roskilde. Men de havde samlet omkring 10.000 mennesker til musik på Ny Dyrskueplads i Roskilde, de havde bragt et aktiv til byen (hvad byen næppe kunne se dengang).”



Kilde 5: Billede af Jesper Switzer (t.v.) og Mogens Sandfær (t.h.), der hænger en plakat op til den første Roskilde Festival i 1971. Foto: Bennie Hansen



Kilde 6: Festivaldeltagere til den anden Roskilde Festival i 1972, der havde navnet Fantasy Festival. Foto: Steen Westh



Kilde 7: Festivaldeltagere til den anden Roskilde Festival i 1972, der havde navnet Fantasy Festival. Foto: Steen Westh





TEMA 2: ET OMSTRIDT OPRØR

Ungdomsoprøret er et omstridt begreb. Historikere har forskellige fortolkninger af, hvad der var karakteristisk for det, hvad de unge brugte oprøret til, og hvad der var den samlende faktor for de unge – hvis der altså var en.

Der er også uenighed om, hvilken vægt man skal give Ungdomsoprøret, når man vurderer udviklingen af unges kultur, muligheder og status i samfundet. Der er historikere, der lægger mere vægt på de udviklinger, der skete i starten af 1960'erne end i slutningen af årtiet.

Historikerne har også forskelligt syn på, om man skal opfatte Ungdomsoprøret som en revolution eller som en mere gradvis proces. Nogle lægger vægt på strukturelle forandringer, eksempelvis befolkningsudviklingen og økonomien, mens andre lægger mere vægt på enkelte begivenheder, eksempelvis studenteroprøret, der begyndte i 1968.

Der findes altså mange forskellige synspunkter på Ungdomsoprøret. Når historikere har behandlet emnet, så har de ofte gjort det ud fra betragtninger fra deres egen samtid. Aktuelle problemstillinger bliver således brugt til at perspektivere og vurdere Ungdomsoprørets betydning på længere sigt. På den måde varer diskussionen om Ungdomsoprøret ved. Vi spejler den aktuelle debat i historien.

Arbejdsspørgsmål

- Redegør for de forskellige historikers vurderinger af Ungdomsoprørets betydning for Danmark på længere sigt på baggrund af kilde 8, 9 og 11.
- Analyser forfatterens opfattelse af de unges fælles værdisæt på baggrund af kilde 9 og 10.

Du kan finde flere kilder til dette tema på www.forlagetcolumbus.dk/RF50

Her kan du bl.a. inddrage Niels Skousens sang 68, der er et tilbageblik på ungdomsoprøret. Han spillede den på festivalen i 2002, og optrådte desuden flere gange på festivalen i løbet af 1970'erne.

Kilde 8: Rasmus Rosenørn: Beatlemania

I bogen Beatlemania undersøger historikeren Rasmus Rosenørn, hvordan musik og ungdomskultur udviklede sig i 1960'ernes Danmark med udgangspunkt i The Beatles' koncert i 1964. S 56 ff.

”Skælv eller oprør?”

Markant i 1960'ernes kulturelle forandringer stod kampen for accept af ungdommen som en tid med sin egen værdi og ret. I 1950'erne var ungdom blevet set som en periode, der skulle overstås. Målet var at blive voksen og etablere en tilværelse, der mindede om forældrenes. I begyndelsen af årtiet var unge underlagt autoriteter overalt: i hjemmet forældrene og i skolen lærerne. (...) Fysisk afstraffelse var en accepteret måde at disciplinere børn og unge på. Forældre måtte slå børn, lærere måtte slå eleverne, og mestre kunne nogenlunde omkostningsfrit slå deres lærlinge. Voksne havde pr. definition ret i alle spørgsmål, og unge skulle indordne sig. Den autoritære kontrol af de unge blev taget med ind i 1960'erne. Der var blot den store forskel, at der nu var mange flere unge, og de havde deres egne penge. De unge kunne gennem forbrug skabe egne identiteter, men ofte udfordrede de nye identiteter forældrenes autoritet. (...) Mange har fortalt historien om, hvordan 1960'erne kulminerede med et decideret ungdomsoprør.

Ungdomsoprøret i Danmark er oftest beskrevet gennem en lang række nedslagspunkter, der nærmest har fået mytologisk status. Fx de to 'love ins' – en slags offentlige friluftskomsammener for hippier – der fandt sted i København i 1967, og studenteroprøret i 1968, hvor studerende på universiteter fx i København og Paris for-

langte medbestemmelse og opgør med professorvældet. (...) Det var dog kun de færreste unge, der både deltog og kunne spejle sig selv i det, der foregik på barrikaderne. Det er tvivlsomt, om de enkeltstående begivenheder alene ville være nok til at indføre så markante kulturelle forandringer, som alle unge i 1960'erne oplevede, og som har præget samfundet lige siden. Ved indgangen til 1970'erne var unges muligheder for selv at forme deres tilværelse markant bedre end ved indgangen til 1960'erne. (...) I stedet for kun at fokusere på Ungdomsoprøret bør man betragte udviklingen i 1960'erne som et ungdomsskælv. Der var tale om en blanding af strukturelle, økonomiske, kulturelle og politiske forandringer, som alle var med til at skubbe til udviklingen. Men ungdomsskælvet var også præget af en central aktør, nemlig ungdommen selv, der var nødt til at træde i karakter og gribe og præge tidens muligheder for forandring.”
(...)

”Efterskælv

Den aktivistiske del af ungdomskulturen kunne udefra set ligne et oprør, og for mange unge kunne det også tage sig sådan ud. Men selv blandt den mest aktivistiske og progressive del af ungdomsgenerationen var der tale om en diffus gruppe. Der var ikke noget program, som en samlet generation sluttede op om, og der var ikke enighed om, hvor frontlinjen var. Men de unge blev genstand for en grad af opmærksomhed, som ingen tidligere generation var blevet tildelt. De var mange, og deres opgør med autoriteter, forventninger og normer var ikke set magen til før. Flere af ungdomsskælvets idealer lever videre i dag. I modsætning til tidligere generationer tog flere af 1960'ernes unge deres idealer med sig ind i voksen-

livet, og tendensen er blot blevet forstærket. Ungdom er i dag snarere et spørgsmål om personlige værdier end noget, der er bundet til en bestemt alder. Ungdomskultur er på mange områder blevet den dominerende kulturform i den vestlige verden.”

Kilde 9: Hanne Rasmussen og Mogens Rüdiger: *Danmarks historie, Bind 8, Tiden efter 1945*, Gyldendal, 1990.

Gyldendals Danmarks historie udkom i perioden 1977–1992. Udgivelsen var tænkt som en danmarkshistorisk universitetslærebog, og de enkelte forfattere blev stillet frit ift. at fortolke historien ud fra deres egne teoretiske standpunkter.

”Ungdomsoprøret var ikke blot en begivenhed i 1968, men varede fra midten af 1960’erne til midten af 1970’erne. Som navnet antyder, så var der tale om et generationsoprør, men kun i den forstand, at oprørerne var den første generation, der var født efter 2. verdenskrig og frigjort fra venerationen over for USA som befrier. De deltog ikke i hyldesten til den vestlige verdens værdier; men de var også skeptiske over for udviklingen i Sovjetunionen. De stod ganske vist på skuldrene af dem, der havde vendt sig mod koldkrigens to-delning af verden, men ungdomsoprørerne havde færre bindinger til fortiden.

Ungdommen, som tidligere havde været en ofte problematisk overgang fra barndom til voksenliv, blev nu en selvstændig alder med egne kulturelle træk. Ikke mindst industrien indså hurtigt, at de unge – i kraft af deres øgede købekraft – var en selvstændig gruppe af forbrugere, først og fremmest af tøj og musik.

Ungdommens udvikling til selvstændig

kulturgruppe foregik i tilknytning til den rytmiske musik, både i form af at unge blev aktive musikudøvere, og at de blev målgruppe for en hastigt ekspanderende musikindustri. Som andre kulturelle områder blev musikken amerikaniseret, hvilket dog ikke fik lov til at stå uantastet i 1960’erne, hvor initiativet lå i England.

Den rytmiske musiks gennembrud kom midt i 1950’erne med rock’n’roll, der gav de unge en ny og selvstændig identitet i forhold til forældrenes livsform. Rock’n’roll indeholdt ikke en politisk eller ideologisk kritik af den herskende samfundsorden. Det var formen, der gjorde op med konventionernes kedsommelighed: det rytmiske, elektriske og lydsterke, det direkte og kropslige skulle skabe spændingen og vitaliteten. Rock’n’roll var både en afstandtagen fra underholdningsindustrien og den finkulturelle kulturopfattelse, og blev derfor mødt med voldsomme angreb i pressen. På den anden side var rock’n’roll’en også afhængig af den kommercielle udnyttelse, at den kunne sælge, hvilket i stigende grad satte sit præg på musikken.

De glade tressere fik sit udtryk i beat-musikken, der med musikalske eksperimenter og en lyrisk, frigørende stil afløste rock’n’rollen. Konventionerne stod stadig for skud, men på en mere ”dionysisk”² måde, og beat-musikken tilførte den rytmiske musik og pop’en en højere kvalitet. (...)

Ungdomsoprøret var ikke ét [sic!], men flere sideløbende og samtidige bevægelser. Den mest politiske og udadvendte del af oprøret var Vietnam-bevægelsen. Protesterne mod USAs krigsførelse i Vietnam var anti-imperialistiske, og aktivisterne forsøgte gennem demonstrationer og oplysning at

2 Dionysos er i den græske mytologi bl.a. vinens og ekstasernes gud.

få vendt befolkningens positive holdning til USA til en protest mod krigen.

Andre dele af oprøret angreb den økonomiske vækstfilosofi, forbrugerræset, det opskruede tempo, og kritiserede velfærdsstatens bureaukratiske træk. Andre bevægelser var mere indadvendte og fokuserede på det enkelte individs velbefindende, f.eks. hippierne, meditative og dybdepsykologiske strømninger og religiøse vækkelser. De mange bevægelser havde i og for sig kun ét træk til fælles, nemlig aktivismen – handlingen, kreativiteten og fantasien.

De forskellige dele af oprøret dannede grundlag for udviklingen af ”det nye venstre”, dvs. de politiske smågrupper til venstre for kommunistpartierne, og de blev udgangspunktet for kvindebevægelsen og andre græsrodsbevægelser i 1970erne. Ungdomsoprøret introducerede nye aktionsformer, inspirerede og gav næring til nye måder at arbejde med politik på. (...)

Ungdomsoprøret og ”det nye venstre” stod og faldt ikke med den økonomiske vækst. Snarere med velfærdspolitikken, som et led i tidens demokratisering og modernisering af samfundet. Afstanden mellem de politiske og de subjektive, indadvendte tendenser voksede i løbet af 1970erne, især efter at krisen satte ind. Det var imidlertid først, da den borgerlige offensiv i 1980’erne gjorde op med velfærdspolitikken, at landvindingerne fra 1968 blev rullet tilbage: ligheden og kollektiviteten, de anti-autoritære holdninger, den friere opdragelse og seksualmoral m.v. blev trængt af individualisme, konkurrenceræs, konventionel bornerthed, småracisme og væren-sig-selv-nok.”

Kilde 10: Arthur Marwick:

Youth Culture and Cultural Revolution

I antologien – artikelsamlingen – Between Marx and Coca Cola undersøger historikeren Arthur Marwick de kulturelle forandringer, der fandt sted i det, han betegner som de lange tressere: perioden mellem ca. 1958 og 1974, hvor der var en næsten konstant stigende økonomisk velfærd. I denne forskningsartikel fokuserer han særligt på unge.

“First, it is essential to be clear on the fact that the cultural revolution³ was in no sense a revolution on the Marxist model, and indeed that there was in no sense never any possibility of such a revolution taking place. (...) What actually did take place in the “long sixties” was something far more important, a revolution that transformed the lives of ordinary people.”

“To understand the essential unity of youth culture (...) we have to grasp the two slogans⁴ (...) [which] lay at the heart of what most young people believed, or wanted to believe: “Changing the World” and “Having a Good Time.” (...) Most young people were able to persuade themselves that for the most time they could do both, but some actually believed that they were changing the world simply by having a good time; and can one say, they were totally wrong when one considers the austere, gloomy authoritarian world of the 1940s and 1950s? For some, “changing the world” simply meant changing personal lifestyles and relationships.”

3 Her tænkes på de forandringer, der skete i Europa mellem 1958 og 1974 og ikke på Kulturrevolutionen i Kina (1966–1976)

4 Her: slagord

Kilde 11: Bo Lidegaard: En fortælling om Danmark i det 20. århundrede, Gyldendal, 2011, s. 315

I 2011 udgav historikeren Bo Lidegaard bogen En fortælling om Danmark i det 20. århundrede. I afsnittet Blomsterbørnene vurderer han nogle af resultaterne af ungdomsoprøret.

”Det er skæbnens ironi, at de antiautoritære unges fornægtelse af forbrugersamfundets materialisme, deres lovsang til den enkeltes egen fri realisering og ønsket om at erstatte fortidens snævre normer med fri kærlighed og kreativ energi, viste sig at udgøre en dynamisk motor for et tilsyneladende umætteligt behov for forbrug, underholdning og oplevelser. Da hippierne vendte

kapitalismen ryggen, skabte de et helt nyt marked, der i de følgende årtier drev privat og offentligt forbrug til hidtil usete højder. Da solidariteten blev global, kom individet i centrum med opfattelsen af, at ”det gode liv” er noget, vi har krav på, og i høj grad hænger sammen med muligheden for at forbruge. På den måde kom den generation, der undsagde småborgerskabet og den trivielle materialisme bag villavejenes ligusterhække, selv til at udvikle forbrugsmønstre, der med selvrealiseringens evigt voksende krav om mere af alt er i færd med at undergrave fremtidige generationers udfoldelsesmuligheder og forandre planetens økologiske balancer hurtigere og mere faretruende, end de fleste holder af at tænke på.”





TEMA 3: KØN, KROP, SEX OG FRIRUM

Mange oplever Roskilde Festival som et frirum, hvor der er plads til at eksperimentere. Med alkohol og stoffer, med identitet og sex. Festivalen bliver ofte oplevet som en parallelverden, hvor man kan slippe tøjljerne, og gøre ting, man ikke ville gøre uden for festivalens hegn. Nogle deltagere giver ligefrem deres moral en ferie.

Udskejelserne har vakt opsigt i det omgivende samfund – særligt når det har givet mulighed for gode billeder af bare bryster og blottede tisse mænd. Der er fortsat både deltagere og musikere, der smider tøjet. Nogle gange som et statement, andre gange på grund af den danske sommervarme.

Der er også frihed fra at leve op til en række af de værdier, som er fremherskende i det omkringliggende samfund. Det giver til tider anledning til konflikter og uenigheder, navnlig når det opleves, at festivalens idealer kolliderer med modsatrettede idealer fra publikum, frivillige m.m.

Arbejdsspørgsmål

- Undersøg hvilke forskellige syn på nøgenhed, der kommer til udtryk i kilde 12.
- Sammenlign de forskellige bevæggrunde for at tage tøjet af på scenen i kilderne 12, 13, 14, 15, 16 og 17.
- Undersøg hvilke forskellige oplevelser af frirum, der kommer til udtryk i kilderne 16 og 20 og giv på denne baggrund en redegørelse for udviklingen i perioden 1993–2019.
- Analyser og diskuter festivalens officielle holdning til brug af seksualiserede udtryk i festivalens rum med udgangspunkt i kilderne 18–20.

Du kan finde flere kilder til dette tema på www.forlagetcolumbus.dk/RF50

Her kan du blandt andre inddrage en koncertoptagelse med Suspekts nummer 'Sut den op fra slap' samt en grundlovstale, som en af bandets rappere, Orgi-E, gav i anledning af 100-året for kvindernes valgret. Du finder også Tessa's nytårstale 2021 i Deadline på DR2 samt et dokumentarprogram, hvor DR følger Tessa og hendes optræden på Roskilde Festival i 2019. Du finder også det citerede radiointerview med Marianne Malfet, hvor man bl.a. hører Gylle spille.

Kilde 12: Dan Turell: artikler i Politiken d. 4/7 og d. 5/7 1976

I 1976 blev digteren og forfatteren Dan Turell hyret af Politiken til at lave stemningsrapporter fra Roskilde Festival.

Vejrmeldingen lover snarlig Bifrost (5/7–1976)

”Og Dr. Hook kom selvfølgelig hen imod slutningen og var professionelt pornografiske og væltede mikrofoner og tog sig på deres medbragte tisse-mænd. Man ventede, de skulle være frække, og de var frække. Man ventede, de skulle klæde sig af, og de klædte sig af. Men der var om ikke bifrost, så dog bismag. Som en lytter – rocktegneren Peder Bundgaard for resten – sagde, så er Dr. Hook så skamppet i Danmark, at det næste gang er ren nekrofil.”

Solen var superstar

”Som Lone Kellermann, den danske blues-dronning, så rigtigt sagde: der har næsten ingen kvinder været på scenen. Mathilde og Lone er vist de eneste (...) Blandt de prominente gæster på festivalen har man bl.a. set folketingsmedlem Inge Krogh⁵ iført årlig forargelse over de mange nøgne bryster – ”jadder” – som man siger.”

Kilde 13: Billede fra koncerten med Dr. Hook & The Medicine Show i 1976

I 1976 smed det amerikanske band Dr. Hook & The Medicine Show alt tøjet inden gruppens sidste numre. Festivalen lå under en hede-bølge, og mange gæster gik ligeledes nøgne omkring. Dette er et stillbillede fra en filmoptagelse af koncerten, som du kan finde på www.forlagetcolumbus.dk/RF50

Kilde 14: ”Kvinder kan også have deler.” Radiointerview bragt i DR P3, Rockens Danmarkshistorie 16. marts 1997.

Den århusianske punker Marianne Malfet fortæller om, hvordan hun blev en del af den danske punkscene i slutningen af 1970'erne. Hun studerede kemi, og arbejdede som stripper ved siden af studierne. Hendes punkkarriere startede i bandet Slim, men senere dannede hun bandet Gylle, hvor hun var forsanger. De optrådte på Orange Scene i 1980.

Her kommer der så en fyr hen, som hedder Kæppe som jeg kendte dengang. Han sagde til mig om jeg ikke havde lyst til at være med i et punkband, fordi han ville starte et, der hed Slim. Men så siger jeg: hvad skal jeg lave? Jamen jeg skulle strippe. Men gud, hvad er punk siger jeg så, ik.

Kort tid efter endte jeg i Odense hvor jeg mødte en pige, der var påklæderske. Så sagde jeg til hende: hvad går punkere i, i England? Jeg fik at vide, at det var noget med fjer og nåle og så videre. Det kostume jeg gik hjem og lavede, det fandt jeg i genbrugsbutikkerne. Det var en sort lang kjole, som jeg sprættede op foran, og så anbragte jeg en hel del fjer på som hun havde nævnt.

⁵ Krogh var folketingsmedlem for Kristeligt Folkeparti, og besøgte gennem en årrække Roskilde Festival.



Indenunder havde jeg taget noget læder, og havde lavet nogle trusser, hvor der var en hel del sikkerhedsnåle, der hang alt muligt på. På brystvorterne havde jeg nogle lædergevandter, som var klistrede på, med sikkerhedsnåle, der hang ned. Og så havde jeg, for at gøre det ekstra, ekstra, ekstra interessant, fået en bøllehut – vi kaldte det for et elefantpessar, det gjorde man i hippietiden – den havde jeg lavet et hul i, for jeg havde langt hår, og der havde jeg så stukket mig fletning ud af hatten. Så havde jeg fundet nogle pilotbriller som jeg havde sat fast foroven.

Og så havde jeg fundet ud, at hvis man skulle gøre sig endnu mere vammel og ulækker, så skulle man sutte på sådan nogle tandlægens røde piller [farvetabletter til afsløring af mangelfuld tandbørstning]. Så i det øjeblik man rakte tungen ud, så var den bare knaldrød.

Efter hendes debut med Slim i Aarhus danner

Marianne Malfet senere kvindepunkbandet Gylle, som spillede på festivalen i 1980.

Det jeg prøvede at vise, netop med det stripshow, var, at kvinder ku' også ha' deller, sidestykker osv. De behøvede ikke at være en pæn facade. Jeg lavede også et show hvor vi havde delt mig op som en gris du ser hos en slagter. Der er tegnet op, skrevet flæsk, skinke og skank og sådan noget. Når jeg var af med tøjet, så kunne man se denne her opdeling. At jeg var ligesom en udstillet gris.

Kilde 15: Uddrag af artiklen "Jazzen er død Punk'en længe leve!" fra MM tidskrift for rytmisk musik

"Punkmusikken har tiltrukket ikke så få piger, dog mest som sangerinder eller forgrundsfigurer. Hvorfor er der så få piger, der spiller punk? "Det har ikke noget med at gide at gøre" fortæller Marianne, "det har noget at gøre med, at de ikke tør. Og det gælder al slags rock.

Musikken er en mandeverden, generelt er der ikke ret mange piger, der spiller. Punk er en aggressiv musik, det er jeg selv, så den musik passer mig fortrinligt. Der er mange gode pigeorkestre, men det er sgu også så pænt. Der er ikke kul nok på, og det, tror jeg, afskrækker mange piger, der har lyst til at spille en musik, der både er fuld af aggressivitet og energi." "Tag Anne Linnet," indskyder Pip Knytnæve, "hun er fantastisk dygtig, men det er enormt kedeligt. Vi kunne godt tænke os, at hun kom med som guest-star." (...) "Mændene er enormt dygtige. Men de har også spillet dobbelt så længe som kvinderne. De har en fortid at bygge på, det har vi ikke, men vi skal nok vise dem, at vi kan også." (...) [Et par måneder senere genoptager journalisten interviewet] "Vi er blevet bedre nu" fortsætter Pip Knytnæve, "vi øver mere efter at Gylle er blevet en ret stabil gruppe. Vi har mærket, at der bliver stillet krav til os. Vi kan ikke spille på det, at vi er piger, vi skal bevise, at vi også kan spille. Der går altid rygter om, at publikum kommer for at se Mariannes bryster, men det er kun en del af showet, og vi kan mærke, at folk er med os. Vi plejer at bruge en såkaldt "guest-star" under showet. Vi inviterer en af publikum op på scenen, viser ham en basgang, og så spiller vedkommende med. Det lyder ikke altid lige godt, men vi vil gerne vise publikum, at de er lige så gode som os. Der skal ingen distance være mellem scenen og os." Identiteten. Alle medlemmerne i Gylle har et nøje fastlagt udseende. Der bliver ikke sparet på malingen. Pip Knytnæve har en nøje fastlagt maling: "Vi maler os fordi det hjælper os på scenen. Vi er amatører. Vi har ikke ret meget sceneerfaring, og det er ikke spor sjovt at stå på scenen for første gang. Malingen, eller sminken hjælper os til en identitet, et udseende, vi kan skjule os under, samtidig med, at det selvfølgelig hører med til showet. Der er uden tvivl mange blandt publikum, der gerne ville se ud som os, de tør bare ikke. Punk har noget at gøre med

at turde. Tit er der ikke ret meget forskel mellem publikum og os. Vi bruger også andre navne. Vi vil gerne have et privatliv, vi vil også gerne kunne gå i fred på gaden." Marianne er den, der sminker sig mest. Jo grimmere, jo bedre. "Det er da også for at provokere. Vi vil da gerne provokere med vores show, det er det, det hele drejer sig om. Der er sikkert mange, der er forargede på os til koncerterne, men på bunden misunder de os. Vi gør ting, de gerne ville gøre. Vi hjælper dem med at bruge deres energi." (...) "Alle har brug for et oprør engang imellem," indskyder Bernhard [nyt medlem i bandet] "vi kan ikke være pæne mennesker hele tiden. Poul Erik Sørensen: Jazzen er død Punk'en længe leve! MM tidsskrift for rytmisk musik, 2. marts 1980 S. 10; 14

Kilde 16: Rikke Nielsen: Roskilde Festival er som juleaften

I 1993 gik Rikke Nielsen i 2. g. Her skrev hun en fristil om Roskilde Festival. Stilen blev udgivet i bogen Vi mødes i Roskilde, der udkom i forbindelse med festivalens 25-års jubilæum.

Som så mange andre er jeg stor tilhænger af Roskilde Festival. Den er som juleaften, og dagen efter glæder man sig allerede til næste år.

At være på Roskilde Festival er ikke som så mange andre ferier, man holder, for den behøver ikke at blive planlagt. Det eneste, man skal have i orden, er pengene til indgang og til at købe "lidt" mad og drikke for, ellers er det bare telt og sovepose under armen, og næsen vendt mod Roskilde. (...)

Man er ude konstant enten sammen med gruppen, man ligger med, eller også er man ved at stifte nye bekendtskaber. Det er ikke svært, da alle er interesserede – man kan næsten sige, at alle "kender" alle. Det er det fællesskab, som tiltrækker mig.

Til hverdag går jeg i min egen lille verden og snakker kun med de mennesker, jeg kender. Jeg slipper ikke mine hæmninger og gør, hvad jeg vil, som man roligt kan sige, at man gør på Roskilde Festival. F.eks. er teltpladsen delt op i små firkanter, hvor der går stier imellem. Lørdag aften lå to unge mennesker og elskede helt uberørt af alle andre på en af disse stier. Dette sker kun på festivalen.

Denne følelse af at være "nøgen" – have lagt alle hæmninger derhjemme i 4 dage – jeg gør præcis, hvad jeg har lyst til, og ingen ser skævt til mig, hvis det, jeg gør, er fuldstændig skørt. Det er denne følelse, der tiltrækker mig og ikke så meget musikken, men hvis den ikke var der, ville der ikke være et samlingspunkt. Man ville heller ikke kunne danse fuldstændig hæmningsløst rundt i 6 timer og bare gå fra scene til scene og høre ny musik og mærke stemningen. (...)

Toilet- og badeforholdene er som i en nudistlejr, piger og drenge bader sammen, som om der ingen forskel var, og det er helt naturligt (som det jo også er). Hvis du ikke har noget håndklæde, så har nabobrueren et.

Det er alle slags folk, som kommer. Der er fra socialklasse 1 til klasse 5, og det er den samme følelse, som tiltrækker dem alle. Alle er som vagabonder, der drager ud om foråret og lever deres "frie liv" i en vis periode, det samme gør alle på Roskilde Festival. I hverdagen kan man ikke leve på denne uciviliserede måde. Det er et pusterum fra den civiliserede hverdag.

Kilde 17: Billede fra koncerten med Selma Judith i 2019 og uddrag fra artikel på dr.dk

"Foran de omkring tusind tilskuere, som var kommet for at høre hendes personlige sange, som er en blanding af harpe, cello og R&B, smed hun og fire andre bandmedlemmer pludselig trøjerne, så de stod i helt bar overkrop. To af dem var kvinder, som stod med bare bryster på scenen, mens den tredje kvinde valgte at beholde trøjen på. – Jeg vil gerne dedikere sidste nummer til sociale medier og deres diskrimination mod brystvorter, lød det fra 24-årige Selma Judith, som på grund af sit harpespil har lavet mu-



sikalske samarbejder med kunstnere som Mø og brødrene Aaron og Bryce Dessner fra The National. – Da nummeret blev udgivet for et år siden, blev coveret taget af sociale medier, fordi der var brystvorter på. Fuck censur! råbte hun. Og så spillede hun ellers sidste sang 'Kind of Lonely' i bar overkrop. Protesten kom som en overraskelse og fik publikum til at huje og klappe. (...) Efter koncerten forklarede Selma Judith til DR, at hun mener, at det er en vigtig kamp at tage. Også selvom det bare er en 'lillebitte dråbe i et hav af problemer'. – Det er en rest af en gammeldags opfattelse af kønnene, som ikke hører hjemme. Vi skal holde os op på dupperne og gøre opmærksomme på, hvor langt ude det er. Den måde, vi fremstiller seksualitet på, er forskruet. Vi skal være så frie, men er samtidigt så begrænsede og er gået tilbage i nogle dybt konservative rammer. Det er dybt problematisk, og det skal vi minde hinanden om, siger Selma Judith. (...) – Det er vigtigt at holde den bevægelse mod det her i live. Jeg tænkte, at hvis det skulle være, skulle det være her på Roskilde, fordi folks grænser på en måde er nedbrudt, siger sangerinden til DR."

Tekst 18: Emil Eller: Roskilde Festival tvinger madbod til at lave 'diller-skilt' om: Hvad er problemet nu med diller? Udgivet på DR.DK, 4. juli 2017.

<https://www.dr.dk/musik/festival/roskilde-festival/roskilde-festival-tvinger-madbod-til-lave-diller-skilt-om-hvad-er>

En sag om navnet på en frikadellebod er blevet grebet forkert an, erkender festivalen.

'Get your diller here'.

Sådan har sloganet i mere end 30 år lydt i madboden Frikadiller på Roskilde Festival, hvor man kan få fyldt sin festivalmave med frikadeller. Men det er slut i år.

For kort inden festivalens start fik støttegruppen for spejderforeningen Vigge Gruppe, der står for Frikadiller-boden, besked på at ændre navnet.

– Vi fik den besked, at festivalen synes, at udtrykket er utidssvarende og ikke passer sig til en madbod. At det var uvæsentligt for en madbod at hedde noget med 'diller', siger Jacob Geltzer, der er ansvarlig for madboden, til DR.

Nu er bodens navn ændret til Frikadeller, hvor i'et er blevet ændret ved at banke en lille plade på med et nyt bogstav.

Jacob Geltzer er ikke tilfreds med ændringen af navnet, som måtte laves, kort inden festivalen åbnede.

Jeg synes sgu, det er fjollet. Hvorfor gå op i den slags? Tæt på os spiller en rapper, der hedder Pattesutter. Hvad er så problemet i diller? Det kan jeg ikke helt se. Den her festival slår sig op på frisind. Så burde man måske være lidt mere stor i slaget (...)

Tiderne ændrer sig

Hos Everyday Sexism Project Danmark, der blandt andet ønsker mindre unødvendig seksualisering af det offentlige rum, byder talsperson Iben Hendel Philipsen festivalens fokus på seksualisering velkommen.

Men hun er ikke sikker på, det er den rigtige måde at gribe det an. For det meget direkte indgreb kan risikere at have den modsatte effekt.

Omvendt mener hun også, at det er relevant at diskutere, om dilleren så at sige hører hjemme i frikadelleboden.

– Det er jo for mange et seksualiseret udtryk, der henviser til en penis. Giver det nogle mærkelige signaler i en moderne kontekst – i en bod drevet af spejdere?

– Ting ændrer sig jo. Så selvfølgelig må en madbod også være villig til at se på, om man kan læse det her humoristiske tiltag anderledes i en moderne kontekst, lyder det.

I sidste ende handler det ifølge Iben Hended Philipsen om at have en ordentlig dialog om festivalens udtryk og tage et bevidst valg om, hvad man vil have og ikke vil have i det offentlige rum. (...)

CHRISTINA BILDE, TALKSKVINDE FOR ROSKILDE FESTIVAL

– Der er ikke noget galt med diller – i mange sammenhænge. Vi har så overvejet, om det nu giver mening at gå i retning af noget andet og mere ungt. Er det nu, vi skal det? Er det lidt for onkel morfar-agtigt? Det må vi tale med dem om. Og det kan sagtens være, den kan komme til at hedde Frikadiller igen. Måske uden, at der står 'get your diller here', siger hun.

For der skal stadig være plads til både frisind, nøgenløb og dillere på festivalen, mener talskvinden.

– Vi er ikke diller-forskrækkede. Tværtimod. Det ville være helt ødelæggende, hvis vi ikke holdt fast i det (...)

Kilde 19: Kortspil og beskrivelse

I 2018 og 19 uddelte Roskilde Festival 2000 kortspil til festivaldeltagere. De beskriver spillet i Rapporten *Orange Together* fra 2019.

SÅDAN FUNGERER DIALOGSPILLET

*Hvordan siger du nej, når du egentlig har sagt ja? Hvad gør I, hvis én fra gruppen altid opfører sig som en kæmpe nar efter 4-5 øl? Det er nogle af de situationer og dilemmaer, som deltagerne skal tage stilling til. Kortspillet – med undertitlen *Exploring lols, lust, love & limits* – er et centralt element i dialogindsatsen. Svarene kan være konfronterende, dialogsøgende, undvigende eller sjove. Spillerne finder ikke altid det passende svar, men spørgsmål og svar giver anledning til samtale og refleksion.*

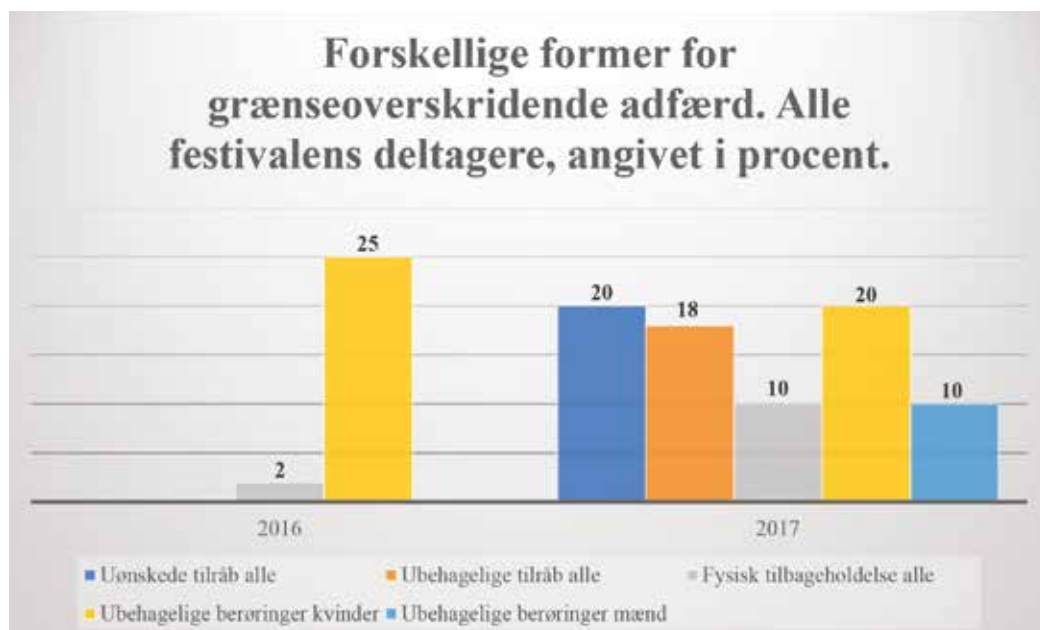


Kilde 20: Uddrag af Rapporten “DET ER JO BARE ROSKILDE En undersøgelse af tryghed og utryghed på Roskilde Festival”

På RF 2018 og 2019 gennemførte vi et studie af, hvad der skaber tryghed og utryghed på Roskilde Festival. (...) I de seneste tre år er der samtidig sket en stigning i anmeldelser af vold og voldtægter, om end disse tal fortsat er meget lave til sammenligning med festivalens størrelse og intensitet. Det lave antal af anmeldelser står i modsætning til nogle mediers skildring af en overgrebs- og voldskultur på festivalen. Der er imidlertid en mulighed for store mørketal, viser vores undersøgelse. Måder, uønskede hændelser håndteres på, viser en meget tolerant og imødekommende festivalkultur, hvor konflikter nedtrappes for at beskytte den investering, som den gode festivaloplevelse er for festivalgæsterne. Vores interviews vidner også om, at festivalgæsterne ikke genkender medie billedet; og i visse

interviews kommer det op, at gæsternes forestilling om festivalen var væsentlig anderledes, før festivalen, alene på grund af mediernes fremstilling. Vores studie har vist, at der på Roskilde Festival eksisterer en kultur, der afføder og fremmer solidaritet, imødekommethed og tryghed. Festivalgæsterne forbinder ord som frihed, fællesskab, omsorg, respekt, plads til alle, frigørelse og åbenhed med følelsen af at være på Roskilde Festival (...) Midt i denne tryghed ser vi imidlertid, at et ikke ubetydeligt antal festivalgæster ”holder ferie fra deres moral”, i sociologien kaldet en moralsk ferie, hvor de eksperimenterer med adfærd, der bryder med hverdagens normer og regler. Der eksperimenteres både med egne og andres grænser, og for andre gæster indebærer det, at festivalen kommer til at byde på irriterende, utrygge og farlige oplevelser. (...)

De kvindelige gæsters festivaloplevelse og seksualitet begrænses, og det skaber en ulige festivaloplevelse. I sammenhæng med



grænseoverskridende adfærd beskrives hele campingpladsen og især L som et "slaraffenland". Vores resultater rejser spørgsmålet om, hvorvidt den eksperimenterende, frigjorte og løsslupne festivalkultur er med til at legitimere grænseoverskridende adfærd. Her er vores konklusion, at den gør det muligt for de få at gå til grænsen eller lige over, og det bør vække bekymring.

Mette Kousholt, Malthe Rye Thomsen, Emilie Holse og Annette Michelsen la Cour:
"DET ER JO BARE ROSKILDE En undersøgelse af tryghed og utryghed på Roskilde Festival"
Syddansk Universitet, s 1ff.; s 48





ROSKILDE FESTIVAL – ET SOCIALT LABORATORIUM

Velkommen til Roskilde Festival, en midlertidig teltby, der med sine 135.000 indbyggere på 2.500.000 kvadratmeter eller det, der svarer til mere end 350 fodboldbaner, er tættere befolket end Shanghai.

Roskilde Festival 2019 var den næsthurtigst udsolgte Roskilde Festival og de 100.000 billetter blev solgt i 66 forskellige lande. Gennemsnitsalderen var 24 år. Alderen for en førstegangsbesøgende på Roskilde Festival er typisk 17–18 år og 19 % af deltagerne var med for første gang. Kønsfordelingen var 54,5 % kvinder og 45 % mænd, mens 0,5 % ikke definerede sig selv ud fra en binær kønsopfattelse.

Siden 1971 (hvor gennemsnitsalderen også var 24 år) har Roskilde Festival været en væsentlig bastion for ungdommen og har over fem årtier samlet og udgjort et frirum for unge. Roskilde Festival har altid været meget mere end en musikfestival. Den har været et fællesskab, der over de sidste 50 år har udviklet sig til en af Danmarks største kulturbegivenheder og er en af Danmarks største kulturinstitutioner. Roskilde Festival er et frirum, hvor mange unge tryktester og udforsker deres identitet, holdninger og grænser for frirum og fællesskab. Den er en kulturel og økonomisk sværvægter i dansk kulturliv, der ud over sit musikprogram også hvert år har og har haft et stærkt program for aktivisme og holdninger. Histo-

risk har festivalen en aktivistisk baggrund med grund i ungdomsoprøret og ungdommens oprør mod normer og autoriteter i slutningen af 1960'erne. Dette holdningsprogram har gennem årene ændret sig. Fra at festivalen var afsender af budskaber til at festivalen i dag ønsker at engagere festivaldeltagere i en debat.

Roskilde Festival beskrives ofte som et socialt laboratorium, hvor det er muligt at kigge, studere og undersøge ungdomskulturer. De første festivaler var præget af hippier og deres værdier og idealer for senere at huse fx punkere med hanekam og sikkerhedsnåle i kinderne, new wavere, hårde metal-hoveder, grunge-unge, poptøser og tecno-trampere som dyrkede club-kulturens neonlys. Hvor genren tidligere var en identitetsmarkør og determinerende for det fællesskab, du var med i, går fællesskaberne i dag på tværs af de musikalske genrer på musikscenerne, og er mere koblet op på værdier om klima og seksualitet.

Men hvad er Roskilde Festival for et fællesskab og frirum, og hvilke identiteter bliver dannet her? Det får du mulighed for at arbejde med i dette materiale. Med Roskilde Festival som case sætter vi identitetsdannelse, ungdomsoprør, generationskløft, klima og bæredygtighed og køn og frirum under lup.



TEMA 1: ER KLIMAKAMPEN DET NYE UNGDOMSOPRØR?

Før valget den 5. juni 2019 havde de fleste spået, at valgkampen ville komme til at handle om sundhed og pension, men i stedet blev det i høj grad en valgkamp om bindende klimamål og klodens overlevelse.

En undersøgelse fra Roskilde Universitets Center for journalistik viser, at 23 procent af al omtale af politiske emner under valgkampen handlede om klima, som dermed blev topscoreren. De voksne – det vil sige politikernes – egen dagsorden om pension og sundhed endte på 6.–7.-pladser med kun 3 og 5 procent af omtalen.⁶ Dermed havde især de unge fået klima på dagsordenen. Denne tendens trækker også tråde ind på festivalpladsen i Roskilde, hvor Anders Wahren i 2019 oplyste, at det navn festivalen var mest ærgerlig over ikke at have på plakaten, slet ikke var et musiknavn, men klimaaktivisten Greta Thunberg.⁷

Bæredygtighed og håndtering af affald er et af de punkter hvor festivalen og publikum ofte får kritik, når billederne af de 2.297 tons efterladt affald svarende til 240 fodboldbaner hvert år rammer internettet og avisspalterne. Med kampagnen Orange Together, cirkulær festival og flere andre tiltag forsøger Roskilde Festival at nudge publikum til at deltage i håndteringen af affald. Efter en rekordvarm sommer i 2018 udtrykte talskvinde for Roskilde Festival, Christina Bilde det sådan:

”Der er tidspunkter, hvor verden kalder mere på, at vi påtager os et ansvar og kæmper for et særligt værdimæssigt udgangspunkt. Sådant en tid er vi i nu. I den forstand, at vi påtager os en rolle i at forsøge at påvirke verden – ja så er vi politiske.”⁸

Arbejdsspørgsmål:

- Sammenlign de to artiklers (tekst 1 og 2) syn på klimakamp og ungdomsoprør.
- Undersøg Roskilde Festivals strategier for at sætte bæredygtighed og klima på dagsordenen med udgangspunkt i tekst 3–5 og illustration 1 og 2.
- Giv en vurdering af Roskilde Festivals betydning som aktør i klimakampen.
- Diskuter, om klimakampen kan karakteriseres som et nyt ungdomsoprør.

⁶ Citatet stammer fra artiklen: Er klimakampen det nye ungdomsoprør, bragt på Skolebørn. Af Line Felholt

⁷ Gaffa 28/3 2019. <https://gaffa.dk/artikel/136356/roskilde-festivals-musikchef-svarer-pa-laesernes-sporagsmal-vi-flytter-os-hele-tiden/>

⁸ Roskilde Festival årsskrift, 2018.

Tekst 1. Line Felholt: Er klimakampen det nye ungdomsoprør, Uddrag af artikel, udgivet på Skolebørn, september 2019.

<https://skoleborn.dk/er-klimakampen-det-nye-ungdomsoproer/>

Det bliver kaldt “et nyt ungdomsoprør”, når børn spiser kødfrit og strejker fra skole for at gå til klimademonstration. Men eksperter tøver med at sammenligne nutidens kampånd med 60’ernes. De unges aktivisme er markant anderledes i dag – blandt andet på grund af sociale medier.

“Kære unge. I gjorde det her valg til det første klimavalg i danmarkshistorien”. Sådan lød det i Mette Frederiksens sejrstale på valgaftenen. For hvad politikerne troede skulle blive en valgkamp, der handlede om sundhed og pension, blev i stedet en valgkamp om bindende klimamål og klodens overlevelse. Børn og unge gik med skolekammerater og forældre på gaden sammen med den svenske skoleelev Greta Thunberg til Folkets Klimamarch og fik en højlydt stemme i medierne.

De unge sætter dagsordenen

”Det er en meget stærk diskurs lige nu omkring de unges aktivisme. Eksemplificeret ved klimakampen. Man taler om, at vi er vidne til et nyt ungdomsoprør, hvor de unge går på barrikaderne for en bestemt sag. Det sker efter en tid med en meget passiv generation af unge i 90’erne. Det blomstrer op igen,” siger Jonas Lieberkind, forsker ved DPU med fokus på unges politiske dannelse.

Ikke et ungdomsoprør

Men en ting er, at børn og unges bekymringer om jordens overlevelse fik en masse medieomtale i valgdækningen. Noget andet er, om de unges nyfundne aktivisme er mere og andet end netop medieomtale og belejlige pjækkedage fra skolen. Er der reelt tale om et nyt ungdomsoprør, som forældre, skole og politikere skal til at indrette sig efter?...

”Der er en tendens til at udråbe det som et nyt ungdomsoprør, fordi nu sker der endelig noget. Nu begynder de unge endelig at røre på sig igen. Men præmissen, at det skulle være et ungdomsoprør som det, vi så i 60–70’erne, er jeg uenig i,” siger Jonas Lieberkind (...).

”Det, der skete i 60–70’erne var et opgør med klasserne, kønnene, kapitalismen og også miljøet. Det var en kamp for en alternativ livstil, venstreorienterede værdier og et opgør med de traditionelle strukturer. Der var et helt sæt af politiske idéer i spil,” påpeger Jonas Lieberkind.

Det er der ikke i dag

”Ja, vi ser, at de unge går på barrikaderne, men det er ikke en samlet pakke af politiske ideer, der er på spil. Det er en enkeltsag. Som handler om klima... siger Jonas Lieberkind...

”Den måde, de unge er engagerede på i dag, kan ikke nødvendigvis aflæses i de kanaler, vi har været vant til at aflæse den slags. Man har efterspurgt et nyt ungdomsoprør siden 1968 og har udråbt ethvert nyt ungdomsfænomen som et nyt ungdomsoprør. Men alligevel har man haft svært ved at sætte fingeren på, hvilket politisk projekt ungdommen egentlig har været bærer af. Dertil har ungdommen og ungdomskulturen virket for spredt og individualiseret. Spørgs-

målet er, om klimakampen kan mobilisere så mange unge, at man kan begynde at tale om et ungdomsoprør,” siger Niels Ulrik Sørensen (red. Ungdomsforsker ved center for ungdomsforskning.)

... Selvom de unges klimakamp måske ikke er et ungdomsoprør, så er det stadig interessant. For forskerne fordi, det er et eksempel på: ”Et radikalt skifte i måden at engagere sig på,” som ungdomsforsker Jonas Lieberkind kalder det. ...”Det bliver ikke mere eller mindre overfladisk af, at aktivismen opstår på de sociale medier. Det er bare andre kanaler end tidligere, og det går lidt stærkere, end vi er vant til. Det afgørende er, at det er kanaler, der får dem ud i gaderne,” siger Jonas Lieberkind.

Tekst 2: Anne Lambertsen Hjortlund: Klimakamp, ikke generationskamp. Uddrag af artikel bragt i Vedvarende Energi.

I de sidste par år har der været et stadigt større fokus på klimakampen – særligt på de yngre generationers klimaindsats, mens der ikke ses meget til de ældre. Det prægede især 2019, hvor Time Magazine udnævnte unge Greta Thunberg til ’Person of the Year’. Men klimakampen er vel ikke kun for de unge?

“You all come to us young people for hope”, sagde Greta Thunberg til FNs klimatopmøde... Hun fortsatte med foragt i stemmen med spørgsmålet: “How dare you?”.

Spørgsmålet var rettet mod de regeringsledere, som sidder med magten til at tage politiske beslutninger med stor indflydelse på miljø og klima verden over. I medierne blev det dog hurtigt rettet mod de ældre generationer som helhed, mens Thunberg blev

repræsentant for alle unge. Klimakampen bliver på den måde fremsat som en generationskamp: de ældre generationer driver fortsat rovdrift på naturen, mens de unge desperat forsøger at redde den synkende skude.

Det grå håb i den grønne omstilling

Men ser verden virkelig sådan ud? Er det kun de unge, som bekymrer sig om klimaet? Det mener VedvarendeEnergi ikke. De ser i stigende grad, at flere og flere ældre engagerer sig i klimakampen til trods for det bilde, medierne maler. CONCITO's Klimabarometer viste i 2016, at 86% af 60+ årgangen betragter klimaproblemer som alvorlige og føler, at et decideret ”ansvar for de kommende generationer” er den tungeste årsag til at gøre en aktiv indsats mod klimaforandringer.

Tallene afspejler de samarbejder, som VedvarendeEnergi bl.a. har haft med Bedsteforældrenes Klimaaktion. I 2019 førte samarbejdet til det første uddannelsesforløb for De Grå Klimaambassadører, hvor der blev uddannet 35 nye ambassadører. Som det modne modstykke til De Grønne Piloter retter De Grå Klimaambassadører sig specifikt til folk over 50 år, som ønsker at hjælpe andre til at tale om klimaet og udbrede viden om, hvordan vi alle kan foretage den grønne omstilling.

Med disse projekter står det klart, at alle kan gå forrest i klimakampen. Håbet ligger ikke kun hos de unge, men i det grønne samarbejde på tværs af generationer.

Tekst 3: Jacob Kjøgx Bohr:
"Over 12.000 gæster vil have
en renere festival i Clean Out Loud",
Orange Press, 30. juni 2019.

Mens andre i festivalens sidste øjeblikke skuer ud over deres beskidte campingplads, forventer Clean Out Loud at efterlade området, som de fandt det.

Opskriften på den perfekte festival er for mange mennesker skruet sammen af lige dele fest, frihed og fed musik. Men friheden omsættes af mange til en afslappet tilgang til en bæredygtig udgang. For når festen er forbi, efterlader titusinder af mennesker deres blå luftmadrasser, telte, pavilloner, glasflasker, cigaretskodder og ildelugtende dåser makrel i tomat.

Et sted på campingområdet gennemsyrrer den bæredygtige tankegang dog hele oplevelsen af at være på Roskilde Festival. I Clean Out Loud fester de nemlig grønt, bygger grønt, gør rent efter sig selv, og de er ikke blege for at gøre sig bemærket.

Siden januar har Vallekilde Højskole knoklet med at forberede opbyggelsen af Clean Out Loud. Det er et område, der fylder omkring tre fjerdedele af hele Camping West, og som huser over 12.000 gæster.

LYST TIL EN GRØNNERE FESTIVAL

Nanna Lundgren Jensen, der står i spidsen for Vallekilde Højskolens festivalprojekt, har haft 114 elever i sving med opgaven.

"Det har været en virkelig hård, lang og sjov proces. Det er passion, der driver os alle sammen, for vi har godt nok brugt meget tid på det hele. Vi har jo arbejdet på det her i seks måneder, og Roskilde Festival er den største eksamen i Event og Lederskab,

eleverne overhovedet kan få," siger Nanna Lundgren Jensen.

"Festivalkulturen er jo generelt enormt præget af, at folk bare efterlader alt deres skrald. Og det er jo kun blevet endnu mere relevant nu, hvor så mange unge mennesker har stemt på en grønnere politik, men så glemmer det, så snart de kommer på Roskilde Festival. Men man kan sige, at første gang Clean Out Loud var på Roskilde Festival i 2011, boede der 1.200 mennesker, og nu er vi oppe på over 12.000. Så der er helt sikkert en lyst til en grønnere festival."

SKRALDEPARADE

Målet med Clean Out Loud er for Nanna Lundgren Jensen at sprede en bæredygtig mentalitet i festivalkulturen. Allerede i dag er gæsterne i området enormt dygtige til at rydde op efter sig selv, fortæller hun, men selv hvis de glemmer at samle skrald op, kommer der en daglig skraldeparade, Trash Mob, der rydder op efter andre. I spidsen af paraden er et stort monsterhoved, der er bygget fra gamle plastikposer og andet genbrug.

"Det er stadig en festival, og derfor skal det selvfølgelig være sjovt. Det hedder også Clean Out Loud, så vi larmer og fester stadig lige så meget som de andre," siger hun.

Tekst 4: Sonja Furu: "Hovedansvaret ligger hos dem, der køber billigt skrammel". Orange Press, 30. juni 2019.

Festivalen producerer over 2.000 ton affald. Og tendensen de seneste tre år viser, at en mindre og mindre andel bliver genanvendt. Festivalens affaldsboss, Henrik Bondo, er ærgerlig over resultatet.

ER FESTIVALEN IKKE RET KLAM?

"Jeg vil sige, at det kommer an på, hvor man tager billederne. Jeg er fuldstændig med på, at hvis man går ned i område L, så er 'klam' et udmærket udtryk at bruge."

DE SIDSTE TRE ÅR HAR DER VÆRET MERE END 2.000 TON AFFALD, NÅR FESTIVALEN ER SLUT. HAR I GJORT NOK?

"Man kan jo altid diskutere, om man har gjort nok. Det er ikke os, der laver affaldet – vi står tilbage med det. Hovedansvaret ligger hos dem, der vælger at købe noget billigt skrammel. Der er en udbredt misforståelse hos nogle af vores gæster. De tror, at hvis man efterlader sit telt, så kommer der nogle velmenende mennesker, samler det op og sørger for, at det bliver genbrugt. Det har vi slet ikke ressourcerne til. Det meste bliver kørt til forbrænding."

MEN DET ER VEL IKKE LIGEFREM KLIMAVENLIGT AT BRÆNDE AFFALDET AF?

"Selv om det bliver brændt af, bidrager det trods alt til varme og energi. Men det er vores ambition at blive bedre til at genbruge, genanvende og få mindre affald til forbrænding."

NÅR MAN SER PÅ TALLENE, BLIVER MINDRE AF FESTIVALENS AFFALD FAKTISK GENANVENDT. SIDSTE ÅR BLEV 296 TON AFFALD SORTERET TIL GENANVENDELSE, MENS DET I 2017 VAR 338 TON OG I 2016 VAR 371 TON. HVORDAN KAN DET VÆRE?

"Det kan jeg ikke forklare. Men det bedste, der kan ske, er, at vi får festivalgæsterne til selv at håndtere deres affald. Heldigvis er der flere steder, hvor det allerede sker. For eksempel på vores store Clean Out Loud-område, som vi har udvidet med 2.500 pladser i år. Vi har også flere recycling-stationer, og der vil være glaskrus, som man skal genbruge. Sidste år solgte Spejder Sport genbrugsstole. I år har vi et pilotprojekt, hvor man kan aflevere sit campingudstyr til genbrug, så man næste år kan købe et brugt telt og stol sammen med sin roskildebillet."

DET LYDER, SOM OM DER ER GANG I FLERE PROJEKTER. MEN HVIS JEG SOM FESTIVALGÆST SKAL GØRE DIG RIGTIG GLAD, HVAD SKAL JEG SÅ PRÆCIST GØRE?

"Du skal købe udstyr, der kan holde, tage det med hjem eller forære det til nogen i nærheden. I Clean Out Loud har de en byttebørs om søndagen, hvor man kan aflevere alt det, der dur, og så kan det blive hentet af andre. Jeg kan sgu godt forstå, at man ikke gider slæbe et seksmandstelt med hjem, hvis man bor på et kollegieværelse."

MED CLEAN OUT LOUD OG SÅ VIDERE HVORDAN KAN DET SÅ EGENTLIG VÆRE, AT FESTIVALEN STADIG ER SÅ KLAM?

"Det er dig, som kalder Roskilde Festival klam – det er altså slet ikke sådan, det store

billede ser ud, men vi kan helt sikkert gøre mere for miljøet, end vi gør i dag.”

MEN HVORFOR ER DER IKKE KOMMET MINDRE SKRALD?

”Jeg tror, det handler om, at den bølge, vi i øjeblikket oplever med klimamarcher og så videre, er forholdsvis ny. Jeg har den forhåbning, at den stigende bevidsthed om miljø og klima smitter af på vores gæster. For jeg er faktisk rigtig ærgerlig over, at resultatet ikke har været bedre.”

FAKTA:

- **Affald er en af de største klimaudfordringer for Roskilde Festival**
- **Trods indsatser som Clean Out Loud og målrettede kampagner er det ikke lykkedes festivalen at nedbringe mængden af skrald**
- **De sidste tre år har gæsterne efterladt mere end 2.000 ton affald hvert år**
- **Størstedelen af affaldet bliver kørt til forbrændingsanlæg**
- **296 ton affald blev sidste år genanvendt. Det er mindre genanvendt affald end i både 2016 og 2017**

Tekst 5: Sonja Furu: ”Antropolog – derfor sviner du så meget på Roskilde Festival”, Orange Press, 5. juli 2019.

Antropolog Kristoffer Ravnbøll sætter nogle ord på, hvad der sker, når vi synes, det er helt i orden at svinde.

1. Et særligt frirum

”Roskilde Festival et frirum på godt og ondt. Hierarkier bliver vendt på hovedet, strukturer udlignet, og almindelige forhold – for eksempel hvordan vi håndterer affald – forsvinder.”

2. Det impulsive tager over

”Vi mennesker opererer i to systemer – det impulsive og det rationelle – og vi tager ikke på festival for at være rationelle; eksempelvis i forhold til affaldssortering.”

3. Social proof

”Social proofer, når vi kopierer andre menneskers adfærd. Når vi ser andre smide affald, så tænker vores system underbevidst: ’Det er okay at gøre det her.’ Det bliver en forstærkende negativ spiral.”

4. Festivalgæsterne skal nudges

”Roskilde Festival kunne eksperimentere med at nudge deres gæster. Et tydeligt eksempel er Clean Out Loud, hvor der er flere affaldsspande og flere medarbejdere der deler skraldesække ud.”

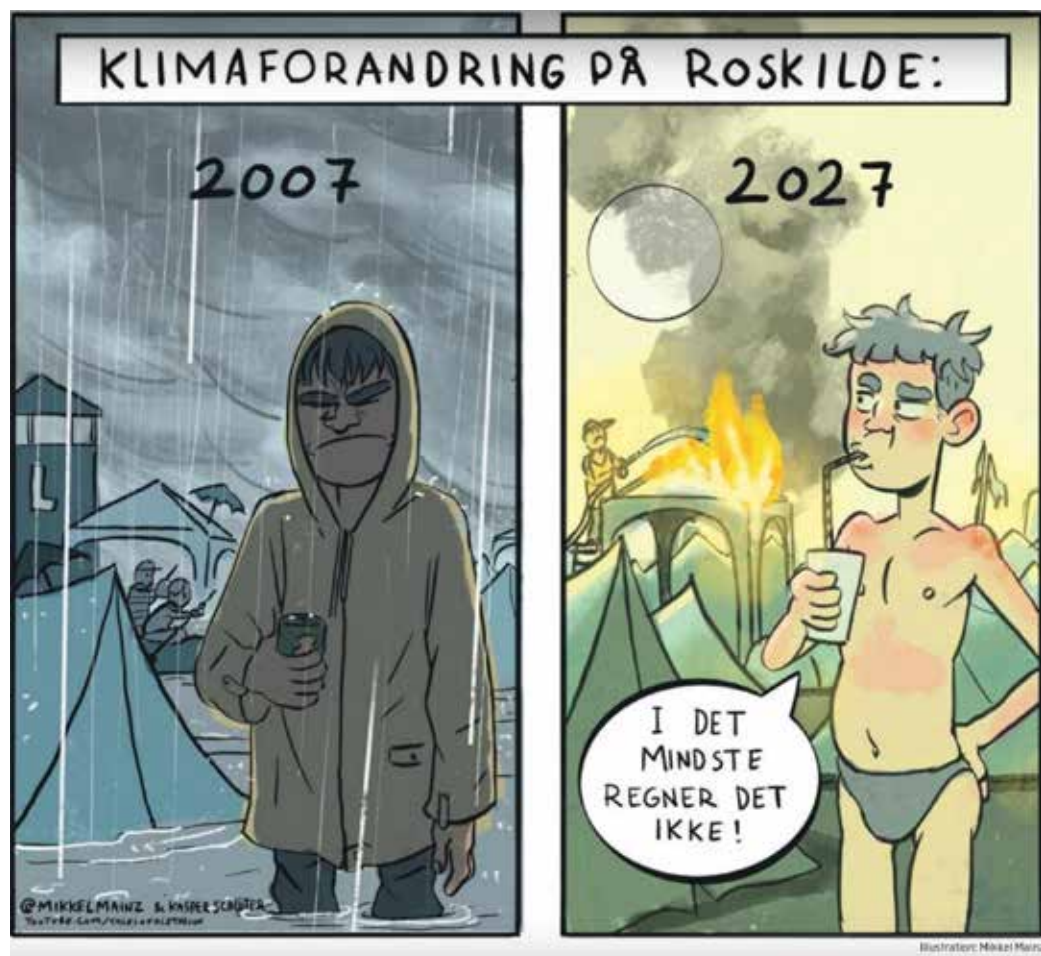
Illustration 1: Mia Mortensen: Illustration med festivaldeltagernes bud på hvordan man kan løse affaldsproblemet på Roskilde Festival.
Orange Press, 6. juli 2019.



Illustration 2: Roskilde Festival annonce "Sammen om respekten",
Orange Press, 5. juli 2019.



Illustration 3: Mikkel Mainz: "Klimaforandring på Roskilde", Tegneserie, Orange Press, 30. juni 2019.





TEMA 2: IDENTITETSPOLITIK

- KRÆNKELSESPARATE ELLER PRIVILEGIEBLINDE?

Historier om køn, kultur, religion og etnicitet er ofte en del af mediebilledet og kan skabe heftig debat. Må danske studerende klæde sig ud som mexicanere? Skal trafiksignaler være kønsneutrale, og hvad med højskolesangen "den danske sang er en ung blond pige" – er den ekskluderende? Identitetspolitik handler grundlæggende om, hvem der er inde og ude, hvem der er synlige og usynlige – kort sagt om anerkendelse. Den amerikanske politolog Francis Fukuyama mener, at vi generelt har en tendens til at undervurdere betydningen og værdien af anerkendelse som menneskelig drivkraft. Overalt i verden kæmper forskellige etniske, religiøse, sociale og kulturelle grupper for at blive set og hørt – for at blive anerkendt og respekteret for deres identitet.⁹

Nye grupper ønsker at komme til orde: transpersoner, homoseksuelle, feminister og nationalister, men ofte ender det med, at ord som "krænkelsepparate" og "privilegieblinde" overtager debatten. Anerkendelseskampen kan handle om at opnå formelle rettigheder, men rettigheder er ikke altid nok. Selvom man har nogle juridiske rettigheder som homoseksuel, så betyder det ikke nødvendigvis, at man er sluppet af med udskamning og nedværdigende behandling. Her giver identitetspolitikken et sprog til at råbe verden op med. Kritikere af identitetspolitikken mener derimod, at den er skadelig for samfundets sammenhængskraft, hvis vi fokuserer stadig mere på det, der splitter os, end det der samler os.¹⁰

Arbejdsspørgsmål:

- Redegør for de to artiklers (tekst 6 og 7) syn på identitetspolitik og undersøg artiklernes syn på identitetspolitik som en generationskamp.
- Diskuter og vurder om identitetspolitik er en tiltrængt politisk kamp for ligebehandling og rettigheder? Eller er det udtryk for en tyndhudet krænkelseskultur, som kræver særrettigheder til mindretal på bekostning af fællesskabet?

⁹ Rasmus Bo Sørensen: Hvad taler vi om, når vi taler om identitetspolitik? Information, 9. november 2018.

¹⁰ Rasmus Bo Sørensen: Hvad taler vi om, når vi taler om identitetspolitik? Information, 9. november 2018.

Tekst 6. Troels Heeger: DEBATINTERVIEW: Filosofer vil rydde op i krænkelsesdebat, der fremstiller unge aktivister som censurliderlige hystader. Berlingske 10. august 2019.

Sombrerofester og sangcensur på Handels højskolen udløser vild debat. Men billedet af en krænk og klynkende ungdom er medieskabt, siger filosoferne Vincent Hendricks og Silas Marker, der ikke kan få øje på en »krænkelseskultur« i Danmark.

Vi lever i en tid, hvor krænkelsesparate unge danskere tager udgangspunkt i deres eget underudviklede følelsesliv og bruger det som rettesnor i samfundsdebatten.

Resultatet bliver et politisk nulsumsspil, hvor andres rettigheder skal indskrænkes.

På universiteterne arbejder identitetspolitiske aktivister målrettet på at underminere grundlæggende frihedsrettigheder, som de vil lade erstatte af privilegier tildelt efter gruppeidentiteter som religion, race og seksuel orientering. Dyrekøbte principper som ytringsfrihed og lighed for loven skal kastes på historiens mødding, og den hvide mand skal for enhver pris ned med nakken. For det er på tide, at seksuelle, etniske og religiøse minoriteter kommer til fadet.

Sådan ser det i hvert fald ofte ud, når danske medier svælger i billedet af en generation, der er sovset nærmest uhjælpeligt ind i den såkaldte »krænkelseskultur«, mener Vincent Hendricks og Silas Marker.

De to filosofer er aktuelle med en ny bog om tidens mangfoldige identitetspolitiske slagsmål.

»Vi er ærgerlige over, at der er diskussioner med nogle vigtige dimensioner, som bliver taget på en meget ophedet, skytte-

gravsagtig måde. Det kunne vi godt tænke os at rydde op i,« siger Silas Marker.

Det oprydningsarbejde tager de to filosofer fat på i bogen »Os og dem. Identitetspolitiske akser, ideer og afsporede debatter«, der analyserer debatten om nogle af de senere års mest omtalte og ophedede »krænkelsessager«.

Ung blond pige

I bogen hævder Hendricks og Marker, at danske medier ikke sjældent falder for fristelsen til at fremstille legitime indvendinger og protester fra både minoriteter, aktivister og andre debattører som hysteriske krav om censur og taleforbud fremsat af umodne tudefjæs, der ikke tåler modsigelse og derfor vil lade deres egne følelser diktere rammerne for den offentlige debat.

»Hvad vi i al beskedenhed opfordrer til er, at vi skal passe på med at generalisere enkelt-sager. Pas nu på med at gøre CBS-sagen, sombrerosagen fra Københavns Universitet og piktogrammerne til noget, vi skal generalisere ud fra,« siger Vincent Hendricks.

Som da jurastuderende på Københavns Universitet af studieledelsen fik en henstilling om at undgå stødende udklædning som eksempelvis sombreroer til rusfester for at undgå eventuelle krænkelse af minoriteter.

Eller da en kvindelig forsker med brun hud klagede til viceinstituttlederen på Copenhagen Business School over afsynselsen af Carl Nielsens »Den danske sang er en ung blond pige« som morgensang, fordi den sammenkobler danskhed med lyst hår.

Eller da en studerende på biologi i en evaluering kritiserede en underviser for en gammeldags kønsopfattelse, fordi han i et pædagogisk eksempel refererede til mænd og kvinder. For det kan opleves som et problem af interkønnede studerende, der hver-

ken identificerer sig som mænd eller kvinder.

»Når man læser artikler om det her, bliver de tit indledt med »Først var der sagen på jura med sombreroer, senere på året kom der sagen med en »Ung blond pige« på CBS.

Man trækker en linje, hvor man får skabt et »dem« af krænkelsesparate krænkelseskrigere, der marcherer derudad og erobrer mere og mere land. Det må jeg indrømme, at jeg ikke synes, der er belæg for,« siger Silas Marker, der er kandidatstuderende i filosofi og tilknyttet Center for Information og Boblestudier ved Københavns Universitet som forsker.

Hellig krig

Når sager om sombreroer og højskolesange sætter ild til debatten, er det set med de to filosofers øjne skadeligt for den offentlige debat. For slagudvekslingerne fastholder et skel mellem to lige uforsonlige fløje.

På den ene fløj i den identitetspolitiske debat er sagerne fra CBS og KU symptomatiske for grundlæggende strukturelle problemer med racisme og diskrimination i det danske samfund. Og forargelsen over dem vidner om, at majoritetssamfundet ikke evner at leve sig ind i minoriteternes virkelighed.

På den anden fløj er sagerne bekymrende eksempler på en stadigt mere aggressiv

»krænkelseskultur«, der i den politiske korrektheds navn er villig til at ofre det frie ord og ikke skyr nogen midler i forsøget på at skræmme politiske modstandere til tavshed.

I den amerikanske debat bliver de identitetspolitiske aktivister kaldt »snow-flakes« (snefnug) - en sarkastisk og nedladende betegnelse for en generation af tyndhude, der nidkært gennemtrawler internettet

og populærkulturen for at finde krænkende udsagn rettet mod religiøse, etniske eller seksuelle minoriteter.

I en dansk kontekst er billedet af en hær af krænkelseskrigere, der blot venter på en anledning til at føre hellig krig mod ytringsfriheden i sig selv en karikatur, en forvrængning, mener Hendricks og Marker, der heller ikke mener, at det reelt giver mening at tale om en såkaldt »krænkelseskultur« som en tendens i tiden.

I bogen nævner I selv sagerne fra CBS og KU som eksempler. Hvorfor er de ikke del af en mere generel tendens? »De sager har til fælles, at vi har diskuteret identitetspolitik.

Spørgsmålet er, om man kan lave en forbindelseslinje mellem dem, som er mere og større end det. Om man kan se en større bevægelse end det,« lyder det fra Silas Marker.

»Problemet med begrebet »krænkelseskultur« er, at det tager en mangfoldighed af fænomener - fra folk med sårede følelser i den ene ende til folk, der problematiserer eksempelvis racistiske vittigheder, til folk der peger på videnskabelig uenighed og udfører reel politisk kritik - og underordner dem det her krænkelsesbegreb. Det reducerer den kritik, som folk kommer med, til følelser. At man er stødt på manchetterne eller bare såret,« siger Silas Marker.

De såkaldte »krænkelsessager« begynder som oftest med, at aktivister rejser en samfundskritik med udgangspunkt i gruppeidentiteter som køn, race, nationalitet, religion og socialklasse. Hvis der ikke er tale om en tendens i tiden, hvordan skal man så forklare opblomstringen af identitetspolitiske debatter i Danmark? »Selv hvis folk ikke ved, hvad identitetspolitik er, har de typisk meget stærke meninger om det. Og det har de jo, fordi de selv har en identitet. Men man har jo identitet på mange forskellige

akser,« siger Vincent Hendricks og peger på, at identitetspolitik ofte bliver reduceret til antiracisme og feminisme.

»Der er nogle kræfter, bevægelser eller personer, der har fået en stemme til at ytre sig politisk. Nogle af de synspunkter, man ser i Danmark lige nu, har man set i USA et stykke tid. Der ved vi, at det nogle gange går lidt langsommere her end i det store udland.

Mange af dagsordenerne er ikke nye,« supplerer Silas Marker og peger på en studentergruppering som Front, der har som mål at eliminere diskrimination på uddannelsesinstitutionerne.

Færre hvide mænd

Som talskvinde for Front har Tara Skadegaard Thorsen opfordret til at nedbringe antallet af hvide mandlige filosoffer som Aristoteles og Kant på pensumlisten på filosofistudiet til fordel for farvede og kvindelige filosoffer. Samtidig arbejder hun målrettet på at få studerende til at tale højt om deres oplevelser med diskrimination. I Kristeligt Dagblad er Tara Skadegaard Thorsen derfor blevet portrætteret som en aktivist, der »holder øje med krænkelse«. I Silas Markers øjne ser medierne mere eller mindre bevidst bort fra, at identitetspolitiske aktivister som Tara Skadegaard Thorsen ikke er drevet af krænkede følelser, men af ønsket om at tage hul på kritiske diskussioner.

»At kritisere medierne er altid en åben dør at sparke ind. Men jeg synes, at man har et ansvar, når man skriver »Ny krænkelsessag på KU«, når det ikke er en krænkelsessag. Eller når man skriver »Højskolesang startede krænkelsessag på CBS«, selvom det var en forsker, der kritiserede et sangvalg,« siger han.

»Når man følger de her debatter tæt, er

det egentlig utroligt få, der påkalder sig at være krænkede. Det er det, der får mig til at rynke på næsen, når du spørger mig, om krænkelseskultur findes. Det skal jeg ikke kunne afvise, men det er faktisk utroligt få, der siger, at de er krænkede,« siger Silas Marker.

Er det ikke rimeligt at kalde det en sag om krænkelse, hvis en forsker klager over en sangtekst og ønsker den droppet fra morgensang? »Man skal kunne kritisere, hvad vi gør og ikke gør, uden at det nødvendigvis bliver til en krænkelse. Jeg har hørt fra et øjenvidne, der har været til mødet, at ordet »krænkelse« først kom i den efterfølgende debat. Hun brugte ord som, at hun følte sig »ekskluderet«, og det er ikke nødvendigvis det samme som en krænkelse. Men det er ligesom den fortælling, man læser debatten ind i. Når medierne præsenterer debatter, der egentlig ikke har andet til fælles, end at de bevæger sig i det identitetspolitiske felt, som krænkelsessager, så er det klart, at offentligheden vil forstå dem som sådan,« siger Silas Marker.

Skal fællesskabet droppe en velkendt sang, fordi en enkelt person føler sig gået for nær?

»Hvis man har et fællesskab af forskere, er der ikke noget odiøst i at have en holdning til, hvad der skal ske til sådan et møde. Det kan simpelthen ikke hidse mig op, at en person på en arbejdsplads har en holdning til, hvad man laver på møder,« siger Silas Marker.

»Men jeg kan godt forstå, at folk hidser sig op over det, når det bliver framet på den måde i medierne. Det bliver læst ind i en fortælling om en krænkelseskultur: Nu kører krænkelsestoget.« Vincent Hendricks mener, at identitetspolitiske debatter ofte hviler på en misforståelse af modpartens

intentioner. At ønsker om at problematisere eksisterende magtmæssige eller sproglige forhold bliver udlagt som krav om censur eller restriktiv lovgivning.

»Hvis det bare er et spørgsmål om at problematisere og få stemmer i tale og nå frem til, hvor man er enig og uenig, så er det fint. Alle de her sager om identitetspolitik handler jo ikke om, at man vil lovgive på områ-

det. En del af det at leve i et heterogent og drøftende demokrati er jo, at vi kan tage debatterne. Og vi kan tage dem på en måde, hvor man i udgangspunktet ikke ekskluderer folk fra at blive hørt,« siger han.

Man skal kunne kritisere, hvad vi gør og ikke gør uden, at det nødvendigvis bliver til en krænkelse.

Tekst 7. Johan Storgaard Jespersen.
Identitetspolitikken er den nye
generationskamp
Kristeligt Dagblad, 23. juli 2020.

Debatten om eskimo-is afslører et opgør mellem såkaldte progressive unge og reaktionære ældre, påpeger professor i politisk filosofi.

Er det i orden at kalde en is for en eskimo, findes der racisme i Danmark, og kan man overhovedet forholde sig til disse spørgsmål som hvid majoritetsborger?

I efterdønningerne af politidrabet på den sorte amerikaner George Floyd har identitetspolitiske spørgsmål fyldt meget i den danske debat. Identitetspolitikken, der forholder sig til bestemte etniske, religiøse og seksuelle minoriteters rettigheder, har skabt grobund for store uenigheder på tværs af forskellige grupperinger i Danmark. Alligevel er der én faktor, som spiller en særligt betydningsfuld rolle i forhold til, hvordan man anskuer disse spørgsmål: Alder.

Det er blandt andet kommet til udtryk på sociale medier under den verserende debat om eskimo-is, hvor mange unge brugere skriver opgivende om de, der ikke ønsker at give afkald på isens oprindelige navn.

"Har seriøst lige haft en diskussion med en, der ikke kan se et problem med at bruge betegnelsen 'eskimo-is', for vi siger jo også 'hvidløg'. Menneskeheden er fortabt," skriver en bruger ved navn Freja Wirlander på Twitter.

En facebookbruger ved navn Maja Lindenhann skriver: "Er godt nok overrasket over, hvor mange kolde og uempatiske kommentarer, der er, fra ellers voksne mennesker, som er intelligente nok til at kunne finde ud af at oprette en profil på LinkedIn,

Instagram og Facebook. Jeg tror, nogen har sovet i historietimerne."

I "Den Danske Værdiundersøgelse" fra 2017, hvor man blandt andet har undersøgt holdninger og værdier på tværs af generationer, fremgår det, at nogle af de mest afgørende forskelle mellem generationerne eksisterer i forhold til værdipolitiske spørgsmål som homoseksuelles og transkønnedes rettigheder og racisme. De unge har generelt mere progressive holdninger, er mindre bekymrede i forhold til indvandring og går mere ind for kønsligestilling end de ældre generationer. Det forklarer Nils Holtug, professor i politisk filosofi ved Københavns Universitet.

"Nutidens unge er vokset op i et samfund, der i højere grad er præget af diversitet og frisind end de ældre generationer, og det præger deres verdenssyn. De ældre generationer derimod kan føle sig fremmedgjorte af for eksempel, at kønsidentiteterne ikke er så fastlåste, som de var tidligere. Derfor kan man tale om, at der er opstået en generationskløft i forhold til identitetspolitikken," siger han.

En af de mest åbenlyse måder, denne generationskløft er kommet til udtryk på, er i form af det amerikanske udtryk *boomer*, der har spredt sig på de sociale medier. Udtrykket, der er en forkortelse af babyboomer-generationen født i efterkrigstiden, bruges nedsættende af unge til at omtale ældre, der er gammeldags, eller som ikke ønsker at tilpasse sig de yngre generationers verdenssyn. Kunstner Stine Linnemann har på Twitter for sjov foreslået, om ikke man skulle omdøbe eskimo-is til "boomer-is", hvilket fremprovokede en voldsom modreaktion fra særligt ældre Twitter-brugere. Identitetspolitikken kan skabe gnidninger på tværs af generationerne, men Nils Hol-

tug advarer om at overdrive generationskløftens betydning, da vi har oplevet lignende tilstande før. Han sammenligner med ungdomsoprøret i slutningen af 1960'erne, der også var et sammenstød mellem en progressiv generation af unge, og en ældre generation, der mere var interesseret i, at tingene skulle forblive som før.

Når generationskløften de seneste år er kommet så meget til udtryk, hænger det

ifølge Nils Holtug ikke nødvendigvis sammen med, at kløften er blevet større, men nærmere, at værdipolitikken er blevet mere dominerende i det politiske rum. "Der er mange flere politiske debatter i dag, der handler om værdipolitik, og det er en udvikling, der gælder i hele den vestlige verden," siger han.



TEMA 3: ER FRIHEDEN GRÆNSELØS?

Siden 1971 har Roskilde Festival symboliseret frisind, ungdom og fællesskab, og festivalen beskrives af mange som det sted, hvor man træder ud af normalsamfundet og ind i en hel anden verden. Det midlertidige bysamfund med teltbyer og en festival plads, der bygges op for efter 8 dage at blive revet ned får også betydning for publikums opfattelse af den, og at der ikke gælder helt de samme regler her som ude i det øvrige samfund. Orange Feeling er sloganet, som mange forbinder med festivalen – også selvom festivalen ikke længere bruger det.

”Du er medskaber af den enestående orange stemning. Det minder om en drøm, men det er virkelighed, og det findes ingen andre steder i verden. Nyd friheden, glem hverdagen, udforsk grænserne og vær om fællesskabet” lyder den nuværende formulering i adfærdskodekset ”Orange Together”.¹¹

Netop midlertidigheden skaber en verden hvor alt er muligt, hvor nye normer er gældende og hvor hverdagen er fremmedkram, hjælpsomhed, regnvejrsdans, nøgenløb og evighedsfester. Men er friheden grænseløs, og er der plads til alle på festivalens 2.500.000 kvadratmeter? Der hersker et ”frirumsparadoks” på Roskilde Festival, hvor man på den ene side opfordrer festivaldeltagerne til at glemme hverdagen, slå sig løs og udforske grænserne og på den anden side beder dem om at vise hensyn og værne respektfuldt om fællesskabet. Men hvor frit er frirummet og for hvem? Kan man være sikker på, at det der sker på Roskilde forbliver på Roskilde? Og er det nok at sige ”at det jo bare er Roskilde”?

Arbejdsspørgsmål

- Redegør for betydningen af begrebet ”Orange feeling”.
- Redegør for hvad der kendetegner socialiseringen af mænd og kvinder i Danmark.
- Undersøg omfanget af krænkende adfærd på Roskilde Festival.
- Undersøg hvad ”frirummets paradoks” betyder for deltageres festivaloplevelse.
- Skriv et debatindlæg, hvor du diskuterer mænd og kvinders sociale roller og om der på Roskilde Festival er skabt et frirum og mulighedsrum for alle.

Brug også teksterne 18, 19 og 20 fra det historiske materiale.

¹¹ Anna Ullman: De sidste drømmere. 2020: Side 133.

Tekst 7: Karen Dich: "Sig fra – både for dig selv og for andre", Orange Press, 2. juli 2018.

Vi danser foran Arena. Vi er mange. Folk bevæger sig tæt. Pludselig finder en fremmed hånd min røv. Jeg gør ingenting. "Jeg gider ikke lave en scene," siger jeg til mig selv. Jeg er på vej hjem fra koncert. Alene. Der sidder en håndfuld gutter i hver deres campingstol ud til stien. De har tydeligvis siddet der længe; de er fulde. "Smukke! Kom ind og få en øl," råber drengene. Jeg kigger ned i jorden og går videre. "Hallo, vi taler til dig." Jeg siger ingenting. "LUDER!" lyder det fra campingstolen.

De fleste kvinder på Roskilde Festival kan fortælle den slags anekdoter. Forklaringen er ofte fuldskab og en særlig festivalkultur. Men der sker ikke flere krænkende hændelser på Roskilde Festival end i nattelivet generelt.

Ingen bør opleve overgreb på festivalen, men vores grænser er forskellige: Nogle tager sig ikke synderligt af uønskede berøringer eller tilråb – eller lader, som om de er ligeglade, fordi det er det nemmeste. Jeg har i hvert fald selv haft tendens til at slå det hen: "Det er jo Roskilde."

RESPEKTÉR HINANDENS GRÆNSER

Men hvordan skal vi ændre den dårlige adfærd, hvis vi ikke siger fra? Os, der har mundtøjet i orden og er trygge – måske fordi vi er sammen med vores venner – er forpligtet til at sige fra. Ikke kun for os selv, men også for dem, der ikke kan.

Der er ikke noget at sige til, at en smuk røv kan give lyst til at røre ved den. Men røven sidder altså på et menneske, så hvis du gerne vil pille, er du nødt til at tale med vedkommende først. Måske viser hen sig at have en skøn personlighed.

Kvinder, der siger nej tak til øl – eller til at danse eller kysse – er ikke ludere. De har bare sagt nej. Respektér det. Hvis du ser en person, der er utilpas eller besvimet, henter du samaritterne. Du ser ikke dit snit til at gramse.

Hvis du ser nogen, der er i gang med at fotografere en, der tisser; hvis du hører nogen svine en pige, der har sagt nej, til; hvis dine venner synes, det er sjovt at råbe efter fremmede eller klappe i så mange numser som muligt under Eminem-koncerten – så grib ind! Sig stop, og tag en snak om god festivalopførsel.

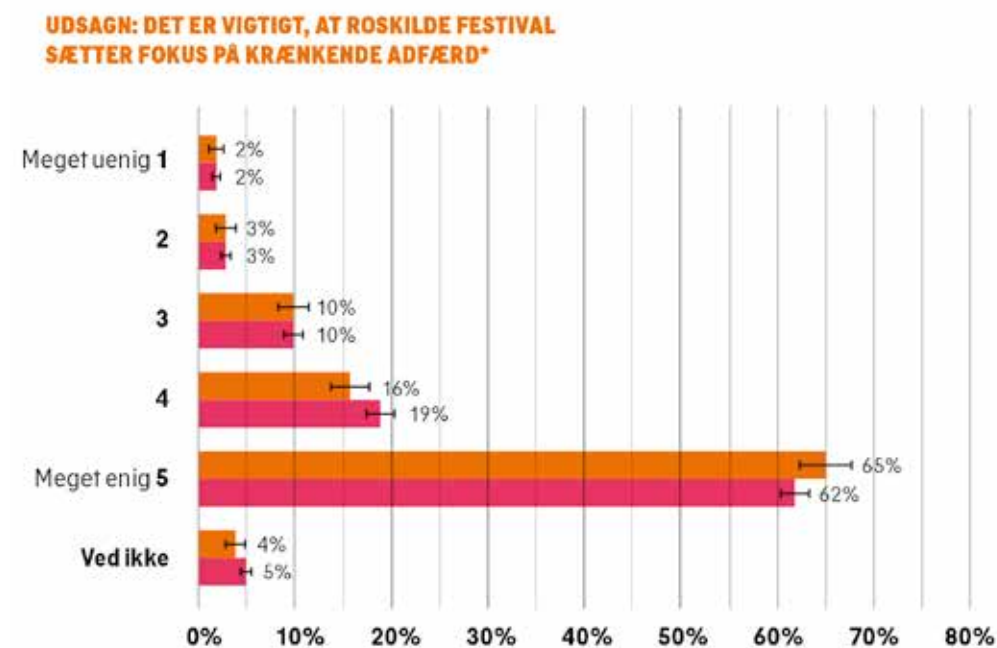
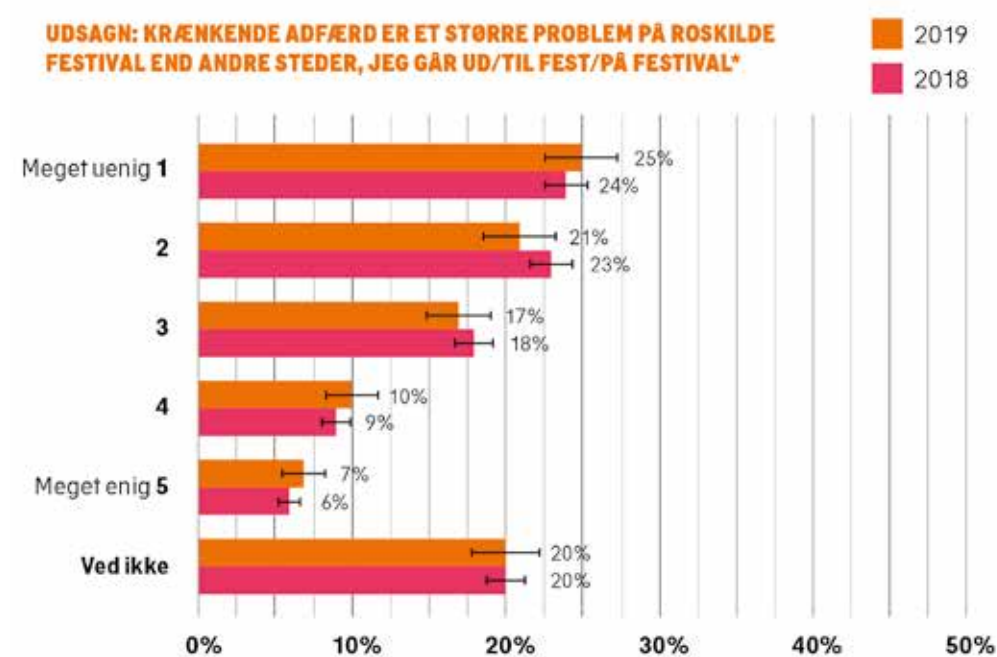
Roskilde Festival kan være en vild og grænseoverskridende oplevelse. Men selv om festivalen er præget af frisind, er det vigtigt, at vi husker at respektere vores egne og andres grænser. Festivalen gør sit for at påvirke en usund opførsel og give alle en bedre festival. Men vi er alle ansvarlige for, at vi alle sammen har den bedste fest.

Illustration 4: Tegneserie, Mia i RoskildeLand - På RF17 er der plads til (næsten) alle! Orange Press, 26. juni 2017.



Figur 1: Roskilde Festival: Statistik over krænkende adfærd på Roskilde Festival og i det øvrige natteliv. Uddrag af Orange Together, rapport. 2019.

https://www.roskilde-festival.dk/media/2926/rf_orangetogether_rapport_2019_web.pdf



**) Kilde: Roskilde Festivals publikumstilfredshedsundersøgelse 2019*

**Illustration 5: Orange together kodeks – Orange Together, rapport 2019.
Roskilde Festival.**

https://www.roskilde-festival.dk/media/2926/rf_orangetogether_rapport_2019_web.pdf



Vi er sammen i en festivalby og i et helt særligt fællesskab, som stråler stærkt nok til at forandre verden. Sådan har det været siden begyndelsen, og sådan vil det forblive, når du værner om fællesskabet. Derfor:

RESPEKTÉR FRIRUMMET

Du er medskaber af den enestående orange stemning. Det minder om en drøm, men det er virkelighed, og det findes ingen andre steder i verden. Nyd friheden, glem hverdagen, udforsk grænserne og vær om fællesskabet.

RESPEKTÉR HINANDEN

Du møder mennesker med andre værdier og normer end dig selv. Uanset hvem du møder på din vej, så vis din respekt for dem og deres grænser.

RESPEKTÉR MILJØET

Sammen passer vi på verden. Så efterlad festivalbyen lige så ren som du og din lejr fandt den. Sortér dit affald og tag dit campingudstyr med hjem. For ellers ender det som miljøskadeligt affald.

Lad os være Orange Together!

Kærlig hilsen Roskilde Festival



Figur 2. Statistik over anmeldelser på Roskilde Festival fra 2011-2019. Midt- og Vestsjællands Politi.

Roskilde festival / anmeldelser

Sagsområde	Kriminalitetsart	2011	2012	2013
Straffelov	røveri - 763	2	4	4
	vold - 732	8	2	4
	voldtægt - 7230	3	0	1
	blufærdighedssager - 7237			
	tyveri fra taske - 75607	368	600	614
	tyveri fra campingplads - 75581	711	806	652
	tyveri af taske - baggage - 75608	99	35	84
	dokumentfalsk - 708	1	15	3
	tilsnigelse af adgang - 77647	2	11	4
Særlov	lov om euforiserende stoffer - 8411	303	303	303
	våbenlov - (8417) - kniv (8418)	7	5	8
	ordensbekendtgørelsen - 8422	16	18	30
	udlændingeloven - 84130	17	11	36
	brandloven - 84210	0	2	0
Hændelser	døgnrapport anmærkninger 61+62	134	214	276
Undersøgelser	Sædelighed - undersøgelse - 83961			

2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	2	3	3	3	5
6	4	14	9	11	19
2	1	5	6	3	10
			61	8	4
208	223	290	309	124	47
522	783	466	482	399	177
40	46	12	37	28	6
0	1	3		1	0
3	1	6	3	10	4
303	303	303	303	303	303
2	6	7	1	6	1
18	15	8	26	15	10
19	18	15	12	17	13
2	0	0			0
315	231	259	507	478	407
			4	6	2

Roskilde festival / anholdte

Nationalitet / år	2011	2012	2013
Danmark	24	27	35
Sverige	1	2	1
Norge	3	1	4
Island			
Øvrig Europa	9	38	35
Andre nationer	21	12	44
Anholdte i alt	58	80	119

Roskilde festival / narkotika

År art / mængde (Stk. eller målt i GRAM)	2011	2012	2013
Kokain	45,54	11,08	13,04
Amfetamin	65,2	33,5	29,21
Ketamin	2,85	0	2,73
Ecstasy	3	0,7	0
MDMA mv	17,1	9,3	15,55
Metamfetamin krystaller			
Metamfetamin pulver			
LSDtabletter stk.	0	0	2
Svampe	31,89	1,45	56,26
Hash	1056,75	1041,64	882,13
Marihuana/skunk mv	466,59	837,27	570,65
Heroin			
GHB / GBL			
Øvrige			
Joints - stk	84	176	173

2014	2015	2016	2017	2018	2019
34	25	34	25	40	13
0	1	2	1	2	0
5	3	5		1	0
		1			0
27	37	24	24	17	12
16	15	10	6	14	16
82	81	76	56	74	41

2014	2015	2016	2017	2018	2019
57,54	28,47	22,41	31,14	71,04	48,91
48,81	23,62	77,32	12,41	79,71	11,74
3,97	2,78	2,3	1,5	15,36	0,8
0	0	93	2,5	32	25
15,39	134,82	36,07	35,21	47,32	23,12
	3,47	16,88			2,12
	1,13		0,6		4,37
2	23	7			5
0	9,57	0,77	4,84	6,31	17,45
1210,4	1669,48	1317	2153	2297,45	1804,94
724,61	464,21	641,69	1269	953,45	831,29
	0,05				2,5
	67,18	57	26,5	88	118
364	145	238	488	407,5	221,5

Tekst 8: Emilie Maarbjerg Mørk og Rasmus Helmann: Kortspil stopper ikke chikane. Politiken 3. juli 2019.

Roskilde Festival gentager dilemmakortspil, der skal få deltagerne til at opføre sig bedre over for hinanden. Skuffende, mener gæst, der blev gruppevoldtaget på festivalen.

Rangering af forbipasserende efter udseende, (lige lovlig) kærlige tilråb og klap i røven.

Roskilde Festival er åbnet, og igen i år forsøger festivalen at gøre op med den krænkende adfærd, der ofte afskrives med et: Slap af, det er Roskilde.

I år udvider Danmarks største musikfestival sin indsats mod seksuelle krænkelser, Orange Together. Marginalt. For der skal også gøres plads til et større fokus på skrald og støj.

Derfor bliver det til en kampagne mod krænkelser i festivalens avis, spørgeske-maer på campingpladsen og frivillige, der forsøger at tale med deltagerne om grænseoverskridende adfærd ud fra et kortspil udviklet til formålet.

22-årige Louise Lebeck Gammelgaard synes ikke, at det er nok. I 2016 blev hun gruppevoldtaget på Roskilde Festival, og hun stod sidste år frem med sine oplevelser i Politiken. Da valgte hun at tage af sted igen. Fordi hun stadig synes, at festivalen er et fantastisk sted. Men hun oplevede kun en halvhjertet indsats for at få deltagerne til at opføre sig ordentligt.

I boderne kunne mænd og kvinder bag kassen for eksempel finde på at skrive deres telefonnumre på kundernes varer. Umid-delbart virker det uskyldigt.

"Men det er jo ikke noget, du ville gøre i et supermarked. Fordi det er Roskilde Festi-val, må man åbenbart godt", siger Louise Lebeck Gammelgaard.

Også de krænkelser, festivalen aktivt prø-ver at dæmme op for, oplevede hun stadig. Som for eksempel tilråb. "Og det alminde-lige klask i røven. Det er forfærdeligt, at jeg kalder det almindeligt. Men det er desværre en realitet".

Kaos i campingområdet

Der er stadig udfordringer på Dyrskueplad-sen, erkender talsperson Christina Bilde. Som campinglejre, der fordriver en efter-middag med at give point til forbipasse-rende ud fra deres udseende. "Det er ikke nødvendigvis tænkt som andet end en leg, men det kan opleves stærkt grænseoverskri-dende", siger hun.

"I stedet for at forbyde det eller være konfrontatoriske bruger vi blandt andet kortspillet til at tage en snak om, hvorfor de deltagere gør det, og at det kan opleves som grænseoverskridende". Festivalen bry-ster sig af aldrig at komme styrkende med en løftet pegefinger.

Sidste år så Louise Lebeck Gammelgaard ikke tegn på, at den dialogbaserede tilgang hjalp. Hun var skuffet over, at et kortspil skulle håndtere krænkelserne.

"Folk på pladsen gjorde jo bare grin med det", siger hun.

Tryk følte hun sig ikke. På festivalplad-sen, der åbner om onsdagen, var der tilsy-neladende styr på sikkerheden. I camping-området mødte hun til gengæld kaos. Fordi der var så mange mennesker (...)

Mellem teltene, hvor festerne foregik, så hun ingen rigtige vagter. De fleste var unge frivillige af typen, der tager fire vagter til gengæld for en gratis billet.

"Jeg ved godt, at nogle gør sig umage med at gøre deres job ordentligt, men jeg tror desværre kun, at det er få" (...)

Frirum til hvad?

Roskilde Festival kalder kampagnen Orange Together for en indsats for fællesskab, frirum og positiv adfærd. Med frirum mener festivalen, at deltagerne får lov at være den, de vil. Den gennemsnitlige gæst er 24 år gammel, og man kan købe billet, fra man er 15 år. Det er en aldersgruppe, hvor man er ved at finde sig selv, mener Christina Bilde.

"Det er fantastisk, at du kan gøre det i et rum, som af langt de fleste opleves som trygt", siger hun. 28-årige Ivy Rosenauer har ikke oplevet festivalen som et frirum, fortæller hun Politiken. Hun er transkvinde og havde i 2014 så dårlige oplevelser på Roskilde Festival, at hun ikke har været der siden.

Allerede mens hun satte sit telt op første dag, fik hun tilråb. Det foregik i festivalens egen medarbejdercamping. En gruppe på syv-otte drenge kom gående forbi, men stoppede så op. Først kiggede de bare. Men kom så tættere på. De begyndte at råbe af Ivy Rosenauer, at hun var klam. At hun var ulækker. Den slags. Det var midt på dagen, men de fik bare lov til at stå og råbe færdigt, før de slentrede videre. "Jeg kan huske, at den episode virkelig ramte mig", siger hun. "Virkelig. Og jeg blev bange". Efter at have oplevet tilråb hele ugen, brød hun til sidst sammen. Ifølge hende er Roskilde Festival ikke noget frirum.

Christina Bilde mener ellers, at den kondenserede intensitet, der er Roskilde Festival, gør frirummet helt unikt.

Bliver det ikke let et frirum til at krænke andres grænser? "Det er præcis det, det ikke er. Det er derfor, vi har Orange Together som

et kodeks" (...) Roskilde Festival har lanceret Orange Together, netop fordi de oplevede, at frirummet blev brugt som en undskyldning. På den igangværende festival har en gruppe deltagere klaget over et telt med påskriften 'voldtægtstelt'. Klara Rosendahl, der er med på festivalen, kontaktede de nærmeste vagter, da hun så teltet, men fik at vide, at der ikke var noget at gøre. Efter to afvisninger besluttede festivalen alligevel at få ejerne af teltet til at skjule deres budskab med gaffatape. (...)

Hvordan sikrer I, at jeres strategi når ud til de mange frivillige? "Alle frivillige ledere gennemgår e-learning, og alle frivillige instrueres i, at de skal tage oplevelser alvorligt, uanset hvordan de selv ville have reageret, hvis de havde været udsat for det samme", siger Christina Bilde. "Men det er en stor opgave at komme helt ud til alle". Louise Lebeck Gammelgaard har ikke lyst til at overnatte på campingområdet igen. At forandring tager tid, er hun helt med på. Men hun synes, at det er festivalens ansvar at være opmærksom og slå hårdere ned på upassende opførsel. Så rammerne for, hvad det er okay at gøre på Roskilde Festival, ikke bliver for frie.

Tekst 9: Afsked med den pæne pige.

Weekendavisen, 30. juni 2017.

Roskilde Festival sætter igen i år fokus på voldtægter, og mænd opfordres til at bede om "positivt samtykke". Men vi skal også lære piger at sige nej, mener historiker og feminist, der advarer mod at umyndiggøre kvindekønnet.

Det kan virke som et ubehageligt spørgsmål, men ikke desto mindre splitter det den feministiske bevægelse.

Har kvinder selv et ansvar for at undgå at blive udsat for seksuelle krænkelse? Spørgsmålet er aktuelt i disse dage, fordi flere kvinders beretninger om krænkelse på Roskilde Festival deler et trist fællestræk. Selv om kvinderne efterfølgende beskriver det som voldtægt, en alvorlig forbrydelse, der som udgangspunkt kan give op til otte års fængsel, fortæller flere, at de i situationen følte det ubehageligt at sige fra eller forlade stedet. Derfor melder dilemmaet sig i kvindesagskredse: Er det udelukkende mandens opgave at sikre sig, at hun er indforstået med at have sex? Eller har kvinder også selv en pligt til at sætte en stopper for situationen? Spørger man Maria Vicki Lindbaum, talsperson for Everyday Sexism Project, er svaret entydigt.

"Som udgangspunkt er det altid krænkerens ansvar. Det er ham, der skal ændre opførsel, og derfor skal bolden holdes på hans banehalvdel," siger Maria Vicki Lindbaum, der er på Roskilde Festival for at sætte fokus på seksuelle krænkelse for tredje år i træk.

Everyday Sexism Project samler indberetninger om såkaldt hverdagssexisme og opfordrer til at bede om "positivt samtykke" inden sex, hvis man er i tvivl.

"Vi skal gå fra, at et nej betyder nej, til at et ja betyder ja," siger hun.

Nina Søndergaard ser anderledes på sagen. Hun er historiker og såkaldt prosex-feminist, en retning inden for feminismen, der lægger vægt på kvinders frie seksualitet, herunder retten til at sælge sex. Nina Søndergaard mener, at ikke kun mændene, men i høj grad kvinderne selv skal ændre adfærd.

"Vi er nødt til at tale om en kulturændring hos kvinderne selv. Vi skal lære vores døtre at sige nej. Vi skal lære dem at håndtere ubehag og at acceptere, at man nogle gange må skuffe nogen og være træls. Den pæne pige som stereotyp er årsag til rigtig mange problemer, og jeg vil rigtig gerne være med til at slå hende ihjel," siger Nina Søndergaard.

Den sociale gråzone

Det er kontaktvoldtægterne, der er genstand for diskussionen om at sige ja eller nej. Her er parterne venner eller bekendte i forvejen, og selve voldtægten udspiller sig i en social gråzone, der ofte ikke lader sig afgøre i en retssag.

En beretning i dagbladet Politiken lyder således: "Jeg blev voldtaget på Roskilde Festival sidste år. Af en daværende ven (...) Jeg gik med ind i teltet for at tale om, hvordan det gik med ham, og at det var ærgerligt, vi ikke havde set mere til hinanden. Ærligt talt er jeg i tvivl, om jeg sagde direkte nej, da jeg var i så stort chok. Men jeg var knust."

Ifølge sociolog Marie Bruvik Heinskou er der intet usædvanligt ved beskrivelserne. I sin ph. d. fra 2010 En kompleks affære gennemgik hun 95 voldtægtsanmeldelser og konkluderede, at situationerne op til en voldtægt kan være socialt komplekse, fordi parterne oftest kender hinanden i forvejen.

"Det er ret almindeligt i voldtægtssager, at kvinderne fortæller, at de er bange for, at manden mister ansigt. Nogle synes, det er svært at sige nej, fordi det pinliggør en i

forvejen akavet situation. Det er socialt set nemmest at sige nej til en fremmed, for der er ingen sociale forventninger, som der er i en vennekreds,” siger hun.

Dermed opstår et ekstremt misforhold mellem det sociale hensyn, kvinder tager i situationen, og alvoren af den forbrydelse, hun bagefter melder til politiet.

Umyndiggjorte kvinder

Nina Søndergaard, historikeren og prosex-feministen, mener, at positivt samtykke som udgangspunkt kan være en god tommelfingerregel på en festival, hvor folk er fulde og skæve, men hun finder det umyndiggørende over for kvinder, at ansvaret for, hvorvidt der skal foregå seksuelt samvær, lægges over på manden.

”Hvad er det for et mandesyn, man lægger til grund? På den ene side betragter man manden med sin pik som den store, onde kræmper. På den anden side er han den, der åbenbart tillægges mest ansvar for situationen. Han gøres til den overvoksne,” siger Nina Søndergaard (...)

Det er kontroversielt at mene, at kvinder selv har et ansvar, men som feminist bliver jeg sur over, at vi pakker piger ind i vat,” siger Nina Søndergaard. ”Jeg tror, vi er nødt til at tage et opgør med noget helt strukturelt, nemlig den måde, vi opdrager vores piger på. Det er så dybt indlejret i vores kultur, at kvinder og piger skal være føjelige, og at mænd skal nedlægge (...)

Tekst 10: Milla Mølgaard: Mænd er socialiseret til at være grænseoverskridende over for kvinder. Politiken 29. juni 2019.

Roskilde Festival, der begynder i dag, er et af mange steder, hvor gammeldags stereotype og til tider dybt problematiske kønsroller udfolder sig, siger Rasmus Hald Møller, der er forperson i Dare Gender.

En perfect week. Syv dage i træk, hvor man som fyr har sex med en ny pige hver dag.

Fænomenet er ifølge Rasmus Hald Møller temmelig udbredt på Roskilde Festival. (...) Den årlige musikfest på Dyrskuepladsen er et sted, der er kendt for at sætte hormonerne fri blandt mange af de 130.000 deltagere, og her bliver det pludselig meget tydeligt, hvilke stereotype roller mænd og kvinder anno 2019 forventes at indtage i nattelivet, siger den 24-årige sociologistuderende.

”Der hersker en meget stærk norm for, hvem der skal tage initiativ og vise interesse. Det er os mænd. Vi er jægerne, og kvinderne er byttet, sådan karikeret set. Det er en kultur, som mange har det fint med, men også en kultur, der har sine ret problematiske bag sider”, siger Rasmus Hald Møller. (...)

Overskridende scorekultur

Som han oplever det, er normen om den maskuline mand en så indgroet del af dansk kultur, at den er svær at gøre op med. ”Mænd er socialiseret til at være grænseoverskridende over for kvinder. Alle de skub og træk, man får fra andre mennesker og samfundet omkring sig, skaber en adfærdsnorm, der let ender med at være ret uhensigtsmæssig. ’Bare kør på, du har ikke noget at tabe’, siger drenge til hinanden uden blik for, at den

anden part måske har noget at tabe på det", siger Rasmus Hald Møller. Hvad er det for 'skub og træk' fra samfundet, du taler om? "Man ser det for eksempel i Hollywood og musikbranchen. Det meget udbredte James Bond-format, hvor han skal imponere en eller anden kvinde og presse på og være hypermaskulin, indtil hun til sidst overgiver sig. Eller som i meget hiphop og r'n'b, hvor der er en diskurs om, at mænd tager kvinder og ejer dem og er dem, der i sidst ende bestemmer. Det er alle den slags mikrosocialiseringer og indtryk, man som barn vokser op med. På et tidspunkt stopper man med at tænke over det. Så er det bare det normale".

"Bare det at sige, at man 'scorer' nogen, er jo med til at understrege, at man har vundet noget, at man 'hiver den hjem', som hvis man har scoret en strike, en jackpot eller et trofæ.

Rasmus Hald Møller har besøgt mange teltlejre med unge, hvor drenge indbyrdes har konkurreret om, hvem der kunne få en perfect week.

"Det giver sig selv, at hvis man har en kultur, hvor forventningen blandt drengene er, at alle skal have sex med en ny pige hver dag, vil der være nogle af de drenge, der bevidst eller ubevidst ender med at gøre hvad som helst for at opnå det. Og så er det klart, at der sker nogle virkelig uheldige ting. At man får kravlet ind i et telt, man ikke skulle være kravlet ind i for eksempel. (...)

"Problemet i debatten om samtykke er, at rigtig mange mener, at det er kvindens ansvar, at hun bliver udsat for krænkelse, hvis hun ikke får sagt fra, så fyren forstår det. Det er drenge og mænds ansvar at forstå et nej, både et verbalt nej og et nonverbalt nej.

De skal lære at spore sig ind og fornemme, hvor den anden part er henne. (...)

Som jeg ser det, har vi en kultur, hvor det forventes af drenge og mænd, at vi skal være pågående på en måde, hvor vi kører på pigerne, indtil der bliver sagt stop. Pigerne derimod bliver nødt til konstant at være på vagt og reagere på en forsvarende facon. De føler, de bør have en rustning, så de ikke ender i noget ubehageligt". (...)

Jeg tror, at de forventninger – som også i nogen grad kommer fra kvinderne – er grunden til, at rigtig mange mænd ikke anerkender den skævhed, der er. De ser kvinderne som de privilegerede – som dem, der kan vælge. De ville ønske, at de selv havde den mulighed". Hvad skal vi gøre? "Jeg synes, det er svært at give ét facit. Skrækcenariet er, at vi alle sammen bliver passive, så jeg tror en del af det her også handler om at lære kvinder, at det er fedt at slippe sin seksualitet fri, og at vi andre skal stoppe med at slutshame og tabuisere kvinders seksualitet. Vi skal ikke kun snakke om nej, men også om ja", siger Rasmus Hald Møller.

Tekst 11: Karen Dich: Moeisha har været på Roskilde som både mand og kvinde. Orange Press, 2. juli 2019.

"Jeg plejer at sige, at jeg glæder mig til den dag, jeg finder en landmandssmandssøn fra Fyn, forelsker mig og flytter fra København"

Moesha Ali Aden har været på 12 festivaler. Ni af dem var hun her som Mahamed. Med en talk lørdag er hun med til at sætte transpersoner på dagsordenen på festivalen.

"Jeg vil vise Danmark, at ungdommen ikke kun er hvid, heteroseksuel og ciskønnet. Vi er brune. Vi er transpersoner. Og vi bliver ved med at være her".

Det fortæller Moesha Ali Aden, der er talsperson for NGO'en Sabaah, som arbejder med LGBT+-rettigheder for minoritetsunge. På lørdag holder hun en talk om det at være transperson på Roskilde Festival. Hun roser festivalen for, at de i år har flere queers, der optræder, ligesom de i år har lavet et "Rainbow room".

"Den slags var der ikke i 2016, da jeg sprang ud. Og det kunne jeg godt have brugt. Jeg kunne feste med alle mulige, men kunne ikke føle mig sikker" siger hun.

Men derudover synes hun ikke, at Roskilde er et mere LGBT+-venligt rum end resten af Danmark.

"Roskilde er som en stor by. Her er mere end 100.000 gæster. De fleste er inkluderende, men selvfølgelig er der også racister, homofober og transfobere" forklarer hun.

En af drengene

Årets festival er Moeishas tolvte. Fra 2007 til 2015 var hun på festival som den dreng, hun er født som: Mahamed. Mahamed var en del af en camp med tolv hvide, heteroseksuelle

drengene med alt, hvad det indebærer: at ligge i kø, finde på et tema for campen, spille ølbowling og give karakterer til forbipasserende kvinder. I 2016 sprang hun ud som transkønnet over for sine venner og for sin faste lejr. Og det fik betydning for hendes måde at gå på festival på. Vennerne tog det rigtig pænt og ville stadig gerne have Moeisha med i lejren, men pludselig var ting, hun før tog for givet, meget besværligt. Tisseture skulle planlægges, når man ikke længere kunne gå en tur i hegnet. Hvor skulle hun bade, og hvor kunne hun barbære sig og tage makeup på?

"Jeg elsker Roskilde Festival, jeg elsker Orange Feeling. Det kunne jeg ikke vælge fra, fordi jeg nu var transkønnet. Men jeg var nødt til at træde et skridt tilbage, og tænke over, hvordan jeg nu kunne være på festival. Jeg er stadig en del af campen, men jeg bader og sminker mig hjemmefra, kommer og hænger ud på festivalen, og så tager jeg det sidste tog hjem kl. fire om morgenen" forklarer hun.

Drømmer om landmandssøn fra Fyn

Moeisha er ikke kun transperson. Hun er også muslim. En kombination mange opfatter som ualmindelig, men for Moeisha giver det god mening.

"Da jeg sprang ud, begyndte jeg at læse en masse om LGBT's historie, men også koranen, haditherne, historiebøgerne. Jeg ville forstå mig selv og kulturen. Den islam, man taler om i Danmark, er islam fra Mellemosten. Jeg er sort og fra Afrika. Min islam er en anden islam, hvor der er plads til andre guder, til woodoo og til mig" forklarer hun.

Som talspersonen for Sabaah, aktivist og foredragsholder bruger Moeisha sig selv og sin identitet hele tiden. Det kan være hårdt altid at være i skudlinjen.

"Jeg plejer at sige at jeg glæder mig til den dag,

jeg finder en landmandssøn fra Fyn, forelsker mig og flytter fra København” svarer hun grinende og fortsætter mere alvorligt.

”Aktivisme er noget, jeg gør i en periode af mit liv. Jeg vil gerne stifte familie, slå mig ned og få nogle børn. Men så længe jeg er i gang med at skrive, tale og give interviews, så kan jeg lære Danmark, Roskilde og ungdommen, at vi er her. Og at vi har ret til det” afslutter hun.

Transpersoner på festival

Tre ting du kan gøre for at gøre det lettere for transpersoner at være på festival

• Mind your own business

Transpersoner er – som de fleste andre mennesker – ret ligeglade med din holdning til deres udseende, deres krop og de valg, de træffer. Her som mange andre steder gælder reglen om, at hvis du ikke har noget pænt at sige, så bør du holde din mund.

• Spørg hvad du kan gøre

Kender du en transperson, og bor der måske én i din lejr, så spørg vedkommende, hvordan du kan gøre deres festival bedre. Måske har de nogle udfordringer, du slet ikke har tænkt på.

• Lad være med at lave dig selv om

Dine venner er ikke blevet nye mennesker, bare fordi de har skiftet kønsidentitet. Lad være med at ændre på jeres forhold. Gør de ting sammen I plejer at gøre, bliv ved med at invitere dem med til fester – og tag dem med i campen.

Tekst 12: Emilie Kleding: ”Det handler ikke om at bryde traditioner. Det handler om at tilføje helt nye”. Orange Press, 3. juli 2018.

Hudfarven er hvid, og alkoholen ryger lige ned. Men behøver det at være sådan? 17-årige Nadeen Aiche udfordrer normen og inviterer flere minoritetsetniske danskere til at joine festivalen.

Med libanesiske og palæstinensiske rødder er 17-årige Nadeen Aiche en af festivalens få minoritetsetniske danskere – og fra hendes synspunkt er festivalen lig med, at mennesker sagtens kan samles i en accepterende atmosfære og med lysten til at leve i nuet.

”Festivalen er en oplagt mulighed for at få kulturel indsigt samtidig med, at man hygger sig,” fortæller gymnasieeleven fra København. Alligevel har hun mødt stor skepsis og fordomsfulde spørgsmål til at tage på festival, når ens kulturelle baggrund ikke ligner alle andres, og man måske ikke medbringer vodka og fem rammer øl.

Men burde det overhovedet være værd at fokusere på? spørger gymnasieeleven. I år er hendes anden tur på festivalen, og hun oplever netop Roskilde Festival som et ideelt mødested for mennesker fra forskellige kulturer. Stemningen er dejlig, og folk er enormt gode til at omfavne og tage sig af hinanden, fortæller hun smilende ved Flokkr i East. Alligevel er antallet af etniske minoriteter på festivalen slet ikke repræsentativt i forhold til samfundet, siger hun med et lynhurtigt skift til alvorlige ansigtsfolder.

”Vi hører jo ikke om Roskilde ved middagsbordet,” siger hun og forklarer, at når man ikke er del af den danske ungdoms- og festkultur, kan festivalen virke skræmmende og som noget af en mundfuld. Også for

hendes forældre, der har boet i Danmark i 26 år.

”Jeg kunne ikke overtale mine forældre til at lade mig sove på festivalen. De har aldrig været en del af den danske ungdomskultur, og derfor kender de slet ikke til Roskilde som mange andre etniske danske forældre.”

Nadeen Aiche presser derfor sine forældre til hele tiden at flytte deres barrierer, men lægger da også låg på festivalens drukkultur, når hun snakker med dem, fortæller hun.

ROSKILDE GÅR GLIP AF KULTURMØDER

Og det er en af de helt store udfordringer, mener projektchef Aida Ammay, der er projektchef for Mino Danmark – et fællesskab for minoritetsetniske danskere. Minoriteterne skal deltage på lige fod med majoriteten – også når det gælder festivaler, musik og kultur.

”Det er vigtigt, at etniske minoriteter føler sig trygge og ser det som en mulighed at deltage på festivalen. Men det er også vigtigt for etniske danskere, der ellers går glip af et kæmpe potentiale for kulturmøder, og at få forskellighederne integreret i festivalen.”

Den eneste måde at normalisere, at folk på festivalen har tørklæde på, andre hudfarver og fester på deres egne måder, er at være synlige, fortæller projektchefen og siger, at det indtil videre er lykkedes.

”NU SER DE, AT FÆLLESKABET OG SAMMENHOLDET FYLDER MERE END DRUK OG STOFFER.”

Kl. 13.00 i dag holder Mino Danmark en Talk på Flokkr i East om privilegier, og kl. 18.00 er der fest i Minos camp i Settle’n Reflect i P48, hvor omdrejningspunktet er, at man kan deltage og feste på egne vilkår. Musik-

ken er fra alle verdenshjørner, og det er helt op til en selv, om man vil drikke eller ej.

”Nogle føler sig pressede af drukkulturen – og vi vil gerne sikre et safe space for alle,” siger projektchef Aida Ammary.

Nadeen Aiche er enig. Hun er også frivillig hos Mino Danmark, og glæder sig til at have rum til at feste på andre måder og egne præmisser.

”Jeg håber, at etniske minoriteter – og måske særligt dem med muslimske rødder – føler sig velkomne, og at de også kan gøre Roskilde Festival til deres festival.”

”Det handler ikke om at bryde traditioner, der allerede er på festivalen. Det handler om at tilføje helt nye.”

Tekst 13: Karen Lerbech: "Musikscenen er det perfekte sted at begynde opgøret med diskrimination", Orange Press, 30. juni 2017.

De kvindelige artister er i undertal på festivalplakaten. Som sædvanlig.

'HOW many women are performing at RF17?' står der hvidt på rødt på de runde klistermærker, som en gruppe maskeklædte personer deler ud foran Avalon. På deres t-shirts står der: 'Let women sing'. På bagsiden kan man læse, at 18 procent af årets line-up udgøres af kvinder, mens mændene står for 64 procent. Resten er i den blandede kategori.

"Hvilken kvindelige musiker er din favorit, og hvilken kvindelig musiker, ville du allerhelst se på Roskilde?" spørger de maskeklædte en gruppe festivalgæster.

Beyoncé, Missy Elliott og Oh Land lyder nogle af de populære svar.

Det er kampagnen 'Let Women Sing' der udfolder sig foran Avalon denne søvnige middagstime. Kampagnen er arrangeret af organisationen Freemuse, der kæmper for kunstnerisk frihed og frihed til at udtrykke sig musikalsk – uanset køn. Freemuse er blandt festivalens Equality-partnere, der i år er med til at sætte fokus på kulturel lighed.

"Retten til at lave musik er en menneskeret," siger Tilia Korpe, der er talsperson for Freemuse.

"Mænd og kvinder bør have lige muligheder for at udfolde sig kunstnerisk. Men lige nu er billedet skævvredet, og flere steder i verden har kvinder slet ikke lov til at synge eller lave musik. Det skal ændres, og det sker blandt andet ved at sætte fokus på problemet," siger Tilia Korpe.

OVERVÆLDENDE ENGAGEMENT

De seneste dage har aktivisterne været rundt på teltpladsen for at tale med festivalgængerne om deres drømme-line-up, hvis der kun måtte komme kvinder på plakaten.

Og engagementet har været overvældende, lyder det fra aktivisterne Paige og Ole.

"Der er vel kommet 2-300 forskellige bud ind med alt lige fra store navne som Beyoncé og Rihanna til små, relativt ukendte sangere," fortæller Paige.

"Og vi har oplevet, at flere har hørt om kampagnen, før vi overhovedet er begyndt at fortælle om den. Så det må betyde, at budskabet lever af sig selv – præcis som det skal være."

Festivalgæsten Anne-Martine har ikke tænkt over den lave andel af kvindelige musikere, men hun er enig i, at der skal sættes fokus på problematikken.

"Problemet er jo generelt i musikbranchen og ikke kun i forhold til Roskilde Festivals musikprogram. Musikbranchen er et tydeligt tegn på, at der stadig findes områder i samfundet, hvor det ikke er lige let at være mand og kvinde," siger hun.

MAN SKAL VIRKELIG STÅ FAST

For Madame Gandhi, der spillede på Gloria onsdag aften, handler problemet på musikscenen om en "nedarvet bias", der tilgode-ser de mandlige kunstnere.

"Som kvinde skal man virkelig stå fast. Men popkulturen kan ændre verden, for intet når igennem til unge som musik, kunst, film. Man møder jo popkulturen, længe før man stifter bekendtskab med den politiske verden. Derfor er musikscenen et perfekt sted at indlede et opgør mod den kønsmæssige diskrimination, som kvinder møder i samfundet og som kvindelige musikere er jeg bevidst om, at jeg er et stærkt talerør

for den næste generation,” siger Madame Gandhi.

VI HAR EKSTRA FOKUS PÅ KVINDERNE

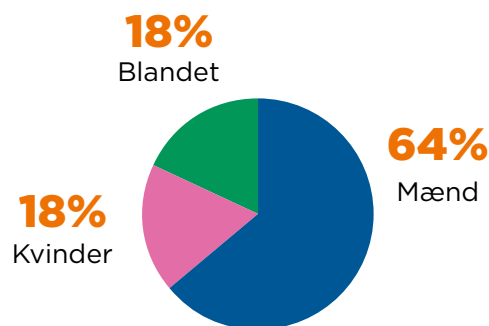
Musikchef på Roskilde Festival Anders Wahréén understreger, at festivalen arbejder målrettet på at fremme ligestilling på plakaten, men man vil ikke se det ske ved hjælp af eksempelvis kvindevoter.

Ligestillingsmæssigt ser han festivalen som et led i en lang fødekæde, der involverer hele samfundet og ikke kun musikbranchen.

”Vores perspektiver er på den lange bane. Ved at sætte ekstra fokus på de kvindelige artister, der er på plakaten, og deltage i kampagner for ligestilling i musikbranchen og samfundet generelt tror vi på, at vi kan ændre noget på sigt. Vi tror på, at inspire-

rende og talentfulde, kvindelige musikere med stærke budskaber og koncertoplevelser kan inspirere den næste generation,” siger han

KØNSFORDELINGEN PÅ ÅRETS ROSKILDE-PLAKAT



Kilde: Roskilde Festival



